17 TEŞRİNİEVVEL 1931
6 ncı sene, No. 2042
NUSHASI 5 KURUŞTUR

Cumhuriyet

Umumî Neşriyat ve Yazı Müdürü
ETEM İZZET

Dün fırka programı üzerinde şayanı dikkat münakaşalı konferans verildi

Türk Sanayii Tehlikede! Ne yapmalı?

Müderris: Nizamddin Âli

Dört sebepten Türk sanayii son yıllarda yükseldi:

1 — Gümrükler arttı. Yüzde 14 tutan eski gümrüklerin vasatisi, yüzde 26 ya çıktı. İthalâta müşkülât koyduk. O ithalât ki, yüzde seksen beşi mamûldür. Türk sanayiinin son yıllarda hayret veren yükselmesine bir sebep budur.

2 — Paramızın iştira kabiliyeti düştü. İthalâtımız büsbütün azaldı. Çıkan İngiliz lirası üzerine ithalât yapıyorduk. O nispette de iştira kabiliyetimizden kaybettik. Geçen yıl nispet edilen 1030 istikrar rakamı yüksek tutuldu. İthalât, daha fazla sarsıldı. Sanayiimizin inkişafına bir ikinci imkân verilmş oldu.

3 — Dünya sanayi istihsali azaldı. Müş'ireler ve istatistikler, dünya istihsalinin 1929 dan beri sarih surette indiğini gösteriyor. İşsizlik milyon, milyon artıyor. Borç paranın faizi, yani sermaye neması, düşüyor. Düne kadar, Amerikada yüzde 1,5 la para veriliyordu. Alan yoktu. Sanayi o kadar durgundu. Fransa ve İngilterede, bu en ehemmiyetli borç veren memleketlerde de faizler alçaldı. Fakat teşebbüse atılan olmadığı için, para talebi azdı. Dünya istihsali azalınca, Türkiye'ye ithalât müteessir oldu. Sanayiimiz bu sebepten de ayrıca canlandı.

4 — Nihayet ham madde fiatleri düşük, mamûl madde fiatleri yüksekti. Bu çok ehemmiyetli hâdise, Türk fabrikatörünü tahrik etti. Ucuz ham madde alarak pahalı mamûl madde satacağını gören Türk müteşebbisi, sanayiin kârlı vaziyetinden istifade etti. Gerçi ayni fiat farkı hâdisesi Garpte de vardı. Fakat orada bu fiat farkını başka masraf dolduruyordu. Bizde olmıyan şu masraf: İçtimaî sigorta, yüksek amele ücreti. Onun içindir ki bu çok ehemmiyetli vaziyetten Garp tamamile istifade edemedi. Türk sanayii etti. Son yıllarda sanayiimize fazla fazla sermaye dökülmesinin sebeplerinden biri de budur.

Fakat maalesef bu dört sebep yavaş yavaş zail oluyor:

Bir kere yüksek gümrüklerimizin tesiri, aktettiğimiz ticaret mukavlelerile azalmıştır. En ziyade mazharı müsaade esası ile aktedilen son ticaret mukavelelerimiz, yüksek gümrüklerin, yüksekliğin derecelerini kısmen azalttı. Elbette bu hal, Türk sanayiinin himaye derecesini de azaltır. Himaye azalınca, genç olan Türk sanayii tehlikeye düşer.

Sonra paramızın iştira kabiliyeti nisbî surette yükseldi. Hattâ yüzde 25 kadar yükseldi. Bu yeni vaziyetten dolayı İngilterede'den Türkiye'ye mamûlât ithalâtı artacaktır. Sanayiimil müteessir olacaktır.

(Devamı 5 inci sahifede)

Tiryesteden Geçerken..

Arkadaşımız Ahmet Şükrü Beyin Tiryesteden geçerken gönderdiği mektubu 4 üncü sahifede okuyunuz.

Dün konferans salonu her sınıftan halk ile hıncahınç doluydu..

Dünkü konferansta Fırka Umumî Kâtibi Recep Bey en aykırı suallere en tatmin edici cevaplar verdi

Konferans salonu çok serbest ve heyecanlı ve tam manasile halkçı zihniyeti samimiyetle ifade eden bir hava ile meşbu'du

Cümhuriyet Halk Fırkası kâtibi umumîsi Recep Bey dün Ankaradan şehrimiez gelmiş, Haydarpaşa istasyonunda çok kalabalık bir kütle tarafından karşılanmıştır.

Konferans salonunda

Recep Bey dün öğleden sonra saat 15 te Darülfünun konferans salonunda "Cümhuriyet Halk Fırkası programının izahı,, mevzuu etrafında çok şayanı dikkat bir konferans vermiştir. Konferans salonu Darülfünun müderrisleri, İstanbulda bulunan meb'uslar, fırka mensupları, münevverlerden, halktan ve esnaftan mürekkep kesif bir halk kütlesi tarafından hıncahınç doldurulmuş bulunuyordu. Saat 15 te salonda oturacak değil, ayakta duracak bile yer kalmamıştı. Bilâ mübalâğa iğne atılsa yere düşmez bir vaziyet vardı. Tam saat 15 te Recep B. kürsüye geldi. Alkışlar arasında aşağıya aynen dercettiğimiz konferansına başladı. Bu arada şehrimizde bulunan Yunan gazetecileri de salona geldiler ve kendilerine tahsis edilen mevkileri işgal ettiler.

Konferans devam ediyor, arasıra sürekli alkışlarla kısa fasılalar oluyordu.

Münakaşaya davet

Bir buçuk saat kadar devam eden konferansı müteakıp Recep Bey hazırunu münakaşaya davet etti ve tevdi edilen konferans suretleri üzerinde suallerin tesbit edilebilmesi için yirmi dakikalık bir fasıla teklif etti. Herkeste mühim ve çok samimî intibalar bırakmış olan konferans salonunu hıncahınç dolduran kesif kütle arasında gene samimî bir münakaşa arzusu uyandırmıştı. 20 dakikalık tatil müddetini bu çok kesif kütle salonda kalmak, dışarı çıkmamak suretiyle sabırsızlıkla geçirmişti.

Yunan gazetecilerile muarefe

20 dakikalık müddet zarfında Recep Beye Yunan gazetecileri takdim edilmiş ve meslektaşlarımız pazar günü saat dörtte görüşmek üzere Recep Beyden randevu almışlardır.

20 dakika sonra Recep Bey tekrar kürsüye geldiği zaman herkes soluk bile almadan münakaşayı beklemeğe başlamış ve ilk suali Darülfünun müderrislerinden Muslihiddin Adil B. tevcih etmiştir. Muslihiddin Adil Bey hülâsatan:

"Esas prensibi lâyik olan devletin bütçesinde diyanet işleri tahsisatının bulunmasını, tedrisatta din derslerinin mevcut olmasını,, mevzuu bahsetmiş ve bu hususta fırkanın ne düşündüğünü sormuştur.

Recep Bey Muslihiddin Adil Beyin bu sualine sualine hulâsaten:

" Aynı zamanda din müessesesi olan Osmanlı imperatorluğunda Türklerin islâm olmaları hasebile kendi içtimaî hayatlarında ayrıca dinî teşekkülleri olmadığını ve pek kısa zamana sığan inkılâp neticesinde din ile dünya işlerinin ayrıldığını ve bugünkü diyanet işleri teşkilâtının islâm Türklerin bir hususî teşkilâtı olduğunu,, söylemiş ve bundan başka mevcut diyanet işleri teşkiltının devletin memlekete ait resmî işlerinde hiç bir nüfuzu olmadığını ve gerek mecls faaliyetinde, gerekse hükûmet işlerinde tamamen fırka programındaki prensiplerin hâkim bulunduğunu ilâve etmiştir. Recep Bey bundan sonra mekteplerdeki dinî tedrisatnı tamamen ihtiyarî olduğunu ve isteyenlerin vicdanî kaanatleri ile dinî ders alabilmelerinin de lâyiklik icabı bulunduğunu söylemiştir. Recep Beyin cevabını müteakıp Muslihiddin Adil Bey tekrar söz almış ve memleketimizde din tedrisatı yapıldığında ndeğil, diğer lâyik memleektlerdeki cemaat teşkilâtından bahsettiğini sui tefehhüme meydan kalmamak için tasrih etmiştir. Muslihiddin Adil Beyden sonra Anadolu Ajansından Necip Bey söz almış, müsavat bahsi etrafında bir sual sormuş, ceza kanununda bir katil filinin cezası kanunun çerçevesi içinde hâkime bırakılırken, öldürülen bir meb'us olduğu takdirde cezasının idam olduğu tasrih edildiğini, bunun müsavat esasına muvafk olmadğını söylemiştir. Necip Beyin bu sözleri gürültü ile karşılanmış, fakat Recep B. hazıruna "sükût buyurun,, rica sile sükût teklif ettikten sonra Necip Beye cevap vermiştir. Recep Bey cevabında ceza kanunundaki bu maddenin esbabı mucibesine vâkıf olmadığını söyleyerek, masuniyeti teşriiye

(Devamı 4 üncü sahifede)

Konferansı dinlemeğe gelen Yunan gazetecileri. Solda Recep B. konferansını irat ederken

Recep Bey Münakaşalar Bittikten sonra Dedi ki:

" Hepimiz bu memleketin aynı safta, aynı evsafı haiz, aynı müsavi hukuka malik çocuklarıyız. Aramızda sınıf farkı yoktur. „

Yılbaşı piyangosu

Piyango müdürlüğü biletleri bugünden itibaren satışa çıkardı..

Tayyare piyango müdürlüğünün bir defaya mahsus olmak üzere tertip ettiği yılbaşı

(Devamı beşinci sahifede)

M. Papanastasyo gazetecilere beyanat verirken

Yunan Başmurahhası ile bir mülâkat

Yunan heyeti müzakerelerde Balkan misakının ekalliyetler meselesine tercihini isteyecek

Balkan konferansına iştirak etmek üzre şehrimize gelen Yunan heyeti murahhasası reisi M. Papanastasiou dün sabah Tokatliyandaki dairesinde Türk Matbuati mümessillerini kabul ederek âtideki beyannatta bulundu:

— Seyahatimiz çok iyi geçti. Birinci defa olarak geldiğim cazip İstanbulun tabiî güzelliklerine hayranım. Burada gördüğümüz çok parlak ve hararetli hüsnü kabulden fevkalâde mütehassis ve memnunum. Dostlarım ve Balkan konferansında mesai arkadaşlarım olan konferans reisi Hasan ve kâtibi umumî Ruşen Eşref B. lerle istikbalimize gelmek lûtfunda bulunan muhterem İstanbul mümessillerine ve diger zevata çok müteşekkirim.

İkinci konferans

Atina konferansında, ikinci Balkan konferansının İstanbulda in'ikat etmesi teklifi ittilâfakla kabul edilmiştir.

İkinci konferansın İstanbul gibi tarihî ve ebedî bir şehirde toplanması, Türkiye hükûmetinin kıymetli

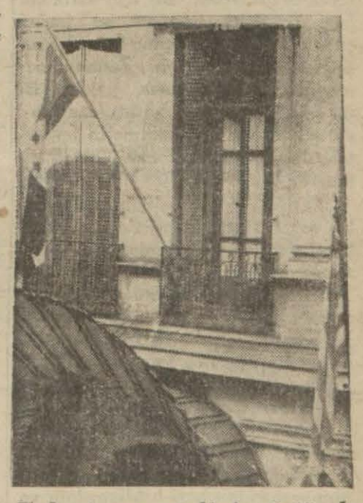

Tokatlıyan otelinin üstünde Balkan, Yunan ve Türk bayrakları

(Lûtfen sahifeyi çeviriniz)

Yeni Resimli Tefrikamız

Hatıratımla başbaşa

Yazan: İzzet Ziya

Esbak mabeyn kâtiplerinden İzzet Ziya B. in "Hâtıratımla Başbaşa,, isimli külliyatını resimli olarak pek yakında tefrikaya başlayacağız. Bu eser, çok cazip tarihî fıkraları, zarif hikâyeleri,bilhassa şimdiye kadar intişar etmemiş birçok SARAY HATIRALARINI ihtiva etmektedir.

Hatıratımla Başbaşa

Bu kıymetli ve resimli tefrikamızı birkaç gün sonra ikinci sahifemizde takip ediniz.

İzzet Ziya Bey

Sinema âleminin gizli tarafları

Sinemayı uzaktan görenler sinema âlemini binbir gece masalları şeklinde tahayyül ederler. Halbuki sinema alıp yürüyeli bu âlemin siması değişmiştir. Çünkü para, kadın ve aşkın girdiği yere bittabi hırs ve entrika da girmiştir.

Sinema âleminin içyüzü cidden meraklı ve hattâ esrarengizdir. Merakla okunulacağına emin olduğumuz bu tefrikaya yarından itibaren başlıyoruz.

gösterdiği samimi alâka dolayisile muvafık ve müspet neticeler alınacağından kuvvetle eminiz.

Zaten Atinada bu yolda birinci adımı atmıştır. Orada Balkan milletleri arasında ilk toplanmadan istifade ederek, bütün murhhasların hüsnüniyetile Balkanlılar arasında birlik teminine çok çalışıldı ve müşterek mesaî ve itilâf esasları hazırlandı. Bu ilk tecrübe, aramızda pek iyi anlaşmak ve çıkan ihtilâfları, Balkanlılar haricinde, ecnebî bir devletin müdahalesi olmaksızın halletmek mümkün olduğunu bize göstermiştir. Birinci konferanstan evvel Balkan memleketleri arasında mevcut müşkülât şimdi yoktur. Hiç şüphe edilemez ki altı Balkan hükûmetinin birleşmelerinde bütün dünya millet lerinin muvafakatları vardır. İlk konferanstan kazanç birlik fikrinin e-peyce ilerilemiş olmasıdır. Vakıa Balkan birliği resmî bir teşkilât hâlinde değildir.

Bizim kararlarımız hükûmetleri tahhüt altına alamaz. Mamafi bu teşekküle nim resmî denebilir. Balkan hükmetleri konferansa siyasî mü şahit gönderdikleri gibi mürahhasların bir kısmı da resmî vazife ifâ etmekte olan zevattır.

Şimdiki halde Balkan konferansın dan çıkan manâ ve en mühim nokta Balkan milletlerinin arzularını telif etmek bundan doğan cereyan kuvvetledirerek kardeşlik temin etmektir.

Son Sofya, Belgrat, Bükreş ve İstanbuldaki müşahedelerim gayretimizin vaddî esaslara istimat ettiği ve Birlik fikrinin tahakkuk edeceği kanaatini vermiştir .

Bugünkü şerait

Şimdiki iktisadî ve içtimaî şerait Balkan milletlerini birbirilerine yak laştırmağa çok müsaittir ve büyük millî bir aile teşkilini istihdaf edebilecektir.

Millî menfaat, inkişaf ve medenileşme icabatı hepimizi ayni milletten olmağa sevkediyor.

Son harplerden sonra, müşterek menfaatlerin bizi yekdiğerimize daha sıkı temasa icbar ettiği anlaşıldı.

Nasıl yaklaşacagımızı, mütekabi len nelere ihtiyacımız olduğunu artık biliyoruz.

Türk - Yunan dostluğu

Türkiye ile Yunanistan arasındaki münasebata gelince, mazinin kinlerini ve açıklıklarını defederek mesut bir istikbali tanzim etmek müşterek arzumuzdur. Bir kaç haftadan beri iki millet arasında bu kadar çabuk anlaşmanın mümkün olması büyük ümitler veriyor. Zannedilmemelidir ki Türk-Yunan yaklaşması iki hükûmetin teşebbüsatından ibarettir. Bittabi iki hükûmetin tedbirleri de bu hususta çok faideli olmuştur.

İki millette akrabalığın, mahabbetin ve mütekabil hürmetin kendi millî menfaatleri icabatından oldğunu takdir ediyorlar.

Türk milleti tarafından M. Venizelos'a karşı gösterilen hüsnü kabul ve bilmukabele Türkiye Başvekili İsmet Pş. Hz. nin Yunanistanda gördükleri hüsnü kabul ve tezahürat bu sözlerimin doğruluğuna ve iki milletin yaklaşma arzularının samimiyetine bir delil teşkil ediyor. Ben şahsî olarak diyebilirim ki bu birliği uzun zamandan beri bekliyordum ve bunun elzem olduğu kanaatindeydim. '

1924 tenberi

1924 senesinde ilk cümhuriyet hükûmetini teşkil ettikten sonra yegâne düşüncem ve noktayi nazarımın Türk-Yunan itilâfına zemin hazırlan aktı o zaman tAinaya gelen ve Muhtelit mübadele komisyonu Türk Başmurahhası bulunan Tevfik Rüştü B. le bu mevzu üzerinde görüşerek mütabık kalmıştık. Tevfik Rüştü B. Türk milletine bunu söylediğini ve hüsnü telâkki edildiğini bana bildirmişti. Maalesef başında bulunduğum hükûmetin değişmesi üzerine bu fikir o zaman tatbik edilemedi. Fakat bir kaç sene sonra İsmet Pş. Hz. ve Tevfik Rüştü B. ile M. Venizelos bu fikir üzerinde çalışarak muvaffak oldular. Ben ve arkadaşlarım şimdiki Yunan hükûmetinin Türklerle anlaşmasını çok memnuiyetle telâkki ettik.

Yalnız biz değil, bütün fırkalar bunu tasvip ederek iki cümhuriyetin birbirilerine yaklaşmasını istiyorlar! Esasen Türk - Yunan mükarenet ve dostluğu Balkan birliği fikrinden daha evel başlamıştrı. Hiç şüphe yok ki bu dostluk, Balkan birliği için en sağlam bir garanti teşkil ediyor, İkinci Balkan konferansı birinciden daha müsait şerait bulduğu takdirde çok çabuk ilerileyecektir. Birinci konferansta bazı müşkilât vardı ve bir programa lûzum görülmekteydi. Artık müzakere edilecek maddeler gayet iyi tespit edilmiş bulunuyor. İkinci konferans bu prensiplerle çalışacak ve birlik yolunda çalışacak ve birlik yolunda katî bu merhale teşkil edecektir. İlk konferansta esaslar hazırlanmış, asıl dağdağalı mesele ve müşküllerle uğraşılmamıştı. Bu defa bu müşkülâtı bütün teferruatile tetkik ve müzakere edeceğiz, Alâkadarların hüsnüniyetlerile hepsinin bertaraf edileceğine ve müşkülâtın izaletin de Balkan mümessillerinin hepsinin bir leşeceklerine eminim.

Balkan misakı

Konferansta meşgul olacağımız meselelerin en mühimi tam itilâfı isyet, hakemlik ve dostluk) esaslarına müstenit Balkan misaki avam projesidir. Bu misakin avam projesi esasları Lokarno itilâfına müşabih olmakla beraber, Balkanlıların ihtiyaçlarına göre hususî şeraiti de muh tevidir. Projede aBlkan milletlerinin anlaşma sebepleri gayet vazih olarak gösterilmiştir.

Uzlaşma komitası

Konferansın bu avam proje üzerinde çalışarak yapacağı misaki alâkadar hükûmetler de kabul ettikten sonra Balkan hükûmetleri arasında çıkan ihtilâfları halletmek için bir uzlaşma komitesi yapılacaktır. Bu komite hakem olacaktır. Komite siyasî ve adlî meselelerle meşgul olacaktır. Şayet komite iki Balkan hükûmeti arasında ihtilâfları halledemezse veya alâkadarlardan biri komite kararını kabul etmezse mesele Lahey beynelmilel sulh divanına tevdi edilecektir.

Tecavüz olursa..

Balkan hükûmetlerinden biri tarafından bir diğerine tecavüz vaki olursa öteki Balkan hükûmetleri müçtemian tecavüze uğrayana yardım etmek mecburiyetinde olacaktır.

Böyle bir hâdisede hangi tarafın evel tecavuzkâr vaziyet oldığı ve mesul olduğu münakaşayi mücip olursa, bu meselenin intacı Cemiyeti akvama bırakılacaktır.

Türkiyenin Cemiyeti akvama dahil olup olmaması bu vaziyetle tearüz etmez. Nitekim Türkiye Cemiyetiakvamam alâkadar olduğu bir çok komisyon ve konferanslara iştirak etmiştir.

Ekalliyetler meselesi

Balkan misaki avam projesi Atina darülfünunu müderrislerinden ve heyetimiz âzasından M. Spiropulos tarafından yapılmıştır. Bu misak Balkan hükûmetleri arasında mütekabil bir emniyet tesis edecektir. Ve bunu bir çok anlaşmalar ve kolaylıklar takip edecektir.

Projeye murahhaslardan hiç biri itiraz etmemiştir. Fakat bu avam projeyi misyoksa rüznameye dahil meselelerden diğer birini mi daha evel müzakere etmek hususunda muh telif noktayi nazarlar vardır.

Murahhasların bir kısmı akalliyet meselesine daha ziyade ehemmiyet veriyorlar. Fakat onların haklı olmadıkları ve yanlış düşüdükleri muhakkaktır. Çünkü akalliyet meselesi için zaman lâzımdır; bir dostluk ve uhuvvet havası lâzımdır.

Bunlar ise ancak Balkan misakile kabil olacak, Balkan itilâfından doğacaktır.

Ben eminim ki konferansta bu muhtelif noktayi nazarların telifi çareleri bulunacaktır.

İktısadî meseleler

Bu iki siyasî meseleden başka rüznamede iktisadî meseleler de vardır. Bunlarm başlıcası tütün işidir. Balkan memleketlerinde ayni cinsten iştihsalâtın tahdidî ve müşterek tedbirlerle ihracat vaziyetinin islâhı görüşülecektir. Son dünya buhranı, beynelmilel kooperasyon ve istihsalâtın tahdit ve tanzim edilmesi mümkün olduğunu meydana koymuştur.

Milletler bunlara çare bulmağa çalışıyorlar.

Biz Balkan milletleri iktisadî bir itilâf yapabilir, bu suretle sinaî ve ziraî istihsalâtı himaye ve ihracatımızı tezyit edebiliriz.

Diğer meseleler

Mühim meseleler meyanında Balkan ticaret odası ve Balkanlılar için bir kredi enstitüsü teşkili de mevzuu bahistir, Konferansta pasaport vizelerinin kalkması, seyahatin kolaylaştırılması gümrük, posta ve telgraf ve kanunların birleştirilmesi, ümuru sıhhiyede müşterek tedbirler alınması, şimendifer ve tayyare postalarının daha iyi hâle getirilmesi de görüşülecektir.

Bütün bu işler için eksperler hazırlık yaptıkları için İstanbul konferansı Atinadakinden daha müessir ve müspet olacaktır. Bunlarm hepsi belki bu defaki konferansta intaç edilemez, fakat her halde üçüncü konferans için iyi mevzular hazırlamış olacağız ve mesainin kolay ilerilemesi çarelerini bulacağız. Konferans altı komşu memleket mümessilleri arasında samimî münakaşalara vesile olacaktır."

Yunan kabinası değişirse

Yunan Başmurahhası, Yunanistanda bir kabine tebeddülü olduğu takdirde Türk - Yunan dostluğuna tesiri olup olmıyacağı hakındaki süale şu cevabı verdi:

— Bu dostluk, sadece M. Venizelos'un politikası değildir. Memleketimizin politikasıdır. Bunda bütün partiler müşterektir. Hükûmet değişmekle bu vaziyet değişmiyecektir. Ben muhalif olduğum halde M. Venizelos'a bu işte yardım ettim. Diğer muhalif fırkalar da esaslara itiraz etmiyorlar. Yalnız Türk - Yunan itilâfnamesile yapılan maddi fedakârlıklara itiraz etmişlerdir."

Üç vatan

M. Papanastasyo müteakiben heyecanla şu sözleri ilâve etti:

— Türkiye için üç vatan vardır: Türkiye, Yunanistan ve Balkanlar. Yunanistan için de üç vatan vardır: Yunanistan, Türkiye ve Balkanlar...

İstanbul asırlardan beri Balkan hegemonyasının tabiî bir merkezidir."

Bu sırad mülâkatta hazır bulunan Yunan heyeti ikinci reisi M. Bakkalbaşı fasih türkçesile şu cümleyi ilâve etti:

— Ve biz buraya yalnız Balkanizm ruhu ile gelebiliriz!".

Yunan Başmurahhası beyanatına devam etti ve bir süale âtideki izahatı verdi:

— Balkanlıların siyasî anlaşmaları için bu konferanstan sonra Balkan hükûmetleri hariciye nazırlarından mürekkep bir konferans yapmak süretile sık sık temas edilmesi ve müdavelei efkârda bulunulması da mevzuu bahistir. Ümit ederim ki Balkan konferansından sonra da hariciye vazırları aralarında birleşmek ve görüşmek fırsatlarını bulacaklardır,"

M. Papanastasyo ile Türk matbuat mümessillerinin mülâkatı hitam bulmuştu.

Gazetecilerin bütün süallerine M. Papanastasyo, ve bir buçuk saat büyük bir nezaketle mükabele eden devam eden bu mülakatın nihayetin de son söz olarak Türk gazelerinden memnuniyet ve takdirlerle bahsetti ve dedi ki:

— Bilhasa İstanbul gazetelerine çok müteşekkirim.

Matbuat, konferansın mesaisini çok kolaylaştıracaktır."

Bu mülâkatı müteakip Yunan heyeti murahhasası Eyibe kadar giderek bir tenezzüh yapmıştır. Dün, proğram dahil olmıyan serbes bir gün olduğundan Yunanlı misafirlerimiz akşama kadar gezintiler ve hususî ziyaretlerle meşgul olmuşlardır. Yunan gazeteciler heyeti dün sabah İstanbul matbuat cemiyeti merkezine giderek iadei ziyaretle bulunmuştur.

Konferansın en ehemmiyetli simalarından olan Yunanlı profesör M. Spiropulos pazartesi günü şehrimize gelecektir.

Bulgar murahhaslarının bir kısmı yarın, bir kısmı ise pazartesiye kon vansiyonelle geleceklerdir Bulgar heyeti murahhasa ve gazeteciler heyeti için Perapalasta daireler hazırlanmıştır. Romen, Yugoslav ve Arnavut heyetleri de bugünlerde geleceklerdir.

Yunan murahhaslarına tahsis edilen Tokatliyan otelinin methaline ortad Balkan konferansı bayrağı olmak üzere, Türk ve Yunan bayrakları çekilmiş, pençereler de Tülk ve Yunan bayraklarile tezyin olunmuştur.

Yunan gazeticilerin ikamet ettikleri Klariç (eski İstanbul palas) a iki memleketin bayrakları tâlik olunmuştur.

Konferans ayin on dokuzunda açılarak 10 gün devam edecektir. Müteakiben konferans azaları Ankarayi ziyaret edeceklerdir. Bugün Heyeti murahhasamız Yunan heyetile temas edecek ve hazırlıklar etrafında görüşecektir.

Bugün öğleden sonra Yıldız Sarayında ihzarî bir içtima yapılması muhtemeldir. Yunan gazetecileri dün şehrimizi gezmişlerdir.

Gelecek Bulgar gazetecileri

Dün gece matbuat cemiyetine gelen malûmata göre, cemiyetin geçen yılkı Bulgaristan ziyaretine mükabele olarak davet ettiği Bulgar matbuat heyeti şu zevattan mürekkeptir: Heyet reisi Sabık ziraat nazırı ve mebus M. Grigor Vassilief ve refikası, esbak ziraat nazırı M. Christo Stateff ve refikası, Utro gazetesi müdürü M. Stefan Taneff, La Bulgarie gazetesi müdürü M. Nikolaef, Nezavissimost gazetesi müdürü M. Zagorof, Bulgar telgraf ajansı müdürü M. Trayko Popof, Dnevnik gazetesi muharriri Matmazel Vaneva, Filibede Yug gazetesi müdürü M. Goradarof, Balkan konferansı müzakeratına takip edecek olan Bulgar gazeteciler heyeti pazartesi sabah konvansiyonel trenile şehrimize gelecek ve cemiyetin misafiri olarak ePrapalas otelinde kalacaktır.

Yunan gazetecileri şehri gezdiler

Matbuat cemiyetinin misafiri olan Yunan gazeteciler heyeti evvelki gece, refakatları cemiyet âzaları oldu-Mum Söndü piyesini seyretmişlerğu halde Darülbedayi gitmiş ve dir. Yunan misafirlerimiz Türk tiyatrosundan çok iyi intibalarla ayrılmışlardır.

Yunan gazete muharrirleri birliği reisi M. Kran Yatakis dün kendilerini gezdirerek şehrin güzel tarafları hakkında malûmat veren Matbuat cemiyeti mümessillerine şunları söylemiştir:

— İstanbul, bilhassa Taksim ve Beyazit meydanlarını çok değişmiş ve daha güzelleşmiş bulduk ve hayretler içinde kaldık.

Türk matbuat cemiyetinin hakkımızda gösterdiği yüksek misafirperverlik ve alâkadar çok mütehassis bulunuyoruz. Kendimizi yabancı bir muhitte hissetmiyoruz. Çok müteşekkiz!

HARİCİ HABERLER

Japonya tahliyeden imtina ediyor

Cenevre müzakerelerine de Amerikanın iştirakini kabul etmiyeceğini bildirdi

M. Laval'in Seyahati

Amerika program teklif etmiyecek

PARİS, 15 (A.A.) — Nazırlar meclisinde M. Laval M. Hooverle yapacağı mülâkatlar hakkında izahat vermiştir. Nazırlar meclisi gelecek sene büt çesinin tevzinine ait kat'î şartları tesbit etmiştir. Mcelis parlamentonun mesaisine tekrar başlamasmı ve millî techizat programının bilhassa işsizliğin önüne geçmeğe matuf kısmının meclislerce kabulünü istemeğe karar vermiştir .

VASHİNGTON, 15 A.A.— M. Stimson bugün neşrettiği bir tebliğde M. Hoover ile M. Laval arasında vuku bulacak mülâkatların tam bir serbestî dahilinde cereyan edeceğini, çünkü Amerikanın kat'î mahiyeti haiz her hangi bir program teklif etmek niyetinde bulunmadığını açıktan açığa beyan etmiştir.

Çinliler Bekliyorlar

Cenevrede ise müzakereler çetin safhada

TOKYO, 15 (A.A.) — Hükûmet Mançuri'de işgal etmiş olduğu toprakları tahliyeden imtina etmiştir. Çin hükûmetinin Tokyodaki mümessiline Japon hariciye nezaretile başladığı mükâleme ve müzakerelere nihayet vermesi için talimat gönderdiği söylenmektedir.

Japon hükûmetinin cevabı

CENEVRE, 15 (A.A.) — Cemiyeti akvam meclisinin Çin-Japon ihtilâfı hakkındaki müzakerelere Amerikanın da iştirake davet edilmesine dair olan teklifine Japon hükûmetinin verdiği cevap Cenevreye gelir gelmez M. Briand lie Alman, İngiliz, İspanyol ve İtalyan mümessilleri Japonyanın hareket tarzından doğan vaziyet hakkında tetkikatta bulunmuştur, fakat kat'i bir karar vermemişlerdir. Cemiyeti akvam meclisi saat 16 da toplanacaktır. Meclisin Japon hükûmeti tarafından ileri sürülen itirazları nazarı itibara almamağa ve Amerikayı meclisin müzakerelerine iştirake davet etmeğe karar vermesi muhtemeldir.

VAŞİNGTON, 15 (A.A.) — Mançuri mselesinin sulh dairesinde hallini temin için Cemiyeti akvam tarafından sarfedilen emeklere Amerikanın da iştiraki meselesi karşısında Japonyanın aldığı vaziyet hariciye nezaretince Japonyanın Amerikanın vaziyeti iyi anlamamış olduğu suretinde telkki ve tefsir edilmektedir.

Cevap menfi

CENEVRE, 15 (A.A.) — Japonya'nın cevabı gelmiştir. Bu cevapta Japonyanın Çin-Japon ihtilâfı hakkında Cemiyeti akvam meclisinde yapılacak müzakerelere Amerikanın iştirake davet edilmesine dair olan teklifi kabul etmemesine saik olan sebepler uzun uzadıya izah edilmiştir.

Neden istemiyorlar

TOKYO, 15 (A.A.) — Amerikanın Cemiyeti akvam meclisi müzakerelerine iştirake davet edilmesi hakkındaki teklife, Cenevredeki mümessili M. Yoshizava'ya bu tekliften vazgeçmeğe Cemiyeti akvamı ikna etmesi için talimat göndermiştir. Bu teklifin, kabulüne ısrar gösterdiği takdirde, Japon halkı üzerinde çok fena bir tesir yapacağı beyan edilmektedir.

M. Stimson'un telgrafı

TOKYO, 15 (A.A) — M. Stimson'un pazar günü Cemiyeti akvama gönderdiği telgraf Tokyo mehafilinde büyük bir tesir ve teessüf uyandırmıştır, Bu noktada kullanılan şiddetli tabirlere hiç te lüzum olmadığı bura mehafilinde beyan edilmektedir..

Joponya Cemiyeti akvam meclisinin içtimalarına iştirak edecek olursa Japonya, bunu Çin-Japon münasebetlerine teallûk eden bir meselede Amerikanın haksız bir tazyikte bulunduğu suretinde tefsir edecektir. Japon - Amerikan münasebatının ise bu halde zarar görmesi muhtemeldir.

Kanton ile Nankinin birleşmesi için

ŞANGHAY, 14 (A.A.) — Sabık teşrii meclisi reisi olup Şanghay Şek tarafından nazaret altında bulundurulması Kanton hizbinin başlıca şikâyetlerinin birini teşkil eden Huhamin, tamamile serbest bırakılmıştır. Mumaileyh Şanghaya gelecektir. Orada kendisini Kanton murahhasları beklemektedir.

Kendilerinden acilen vapura binmelerini rica etmiştir. Huhamin ile Şangayşekten uzun uzadıya görüşmüşlerdir. Bundan dahili ihtilâfların derhal halli ümdi doğmuştur. Nankin ve Kanton mümessilleri arasındaki konferansın saat 20,10 da Şanghayşek huzuru ile toplanması muhtemeldir.

Briand - Yoshizavva mülâkatından sonra

CENEVRE, 14 (A.A.)— M. Briand akşam Japonyanın Cemiyeti akvam nezdindeki mümessil M. Yashizawa'yı kabul etmiştir. Mumaileyh, M. Beriand vaziyet ten bahsetmiş ve hükûmetine ne şekilde tlgrafla müracaat olduğunu söylemiştir.

M. Yoshizawa, kendisinin şahsî hüsnüniyet ve hükûmetinin meclise tevdi edilmiş olan ihtilâfın halline medar olmak arzusu hakkında M. Briand'a teminat verhiştir.

Cemiyeti akvam meclisi içtima devresinin önümüzdeki hafta ortasına kadar uzayacağı tahmin olunmaktadır.

Nasıl Istifa etti?

Ispanyada son buhrana ait meraklı safhalar

MADRİT, 15 (A.A.) — M. Prieto, istifasından bir kaç saat evvel M. Alcala-Zamora ile neler görüştüğünü, mumaileyhin neler yapmış olduğunu anlatmaktadır.

M. Prieto, sabık başvekilin ilk istifa teşebbüsünden evvel, nazırlar meclisindeki beyanatını istenografliye etmesini kendisinden talep etmiş olduğunu söylemektedir. Sabık başvekil, bu beyanatı alelâde bir istenoğrafin muttali olmasını istemiyecek kadar vahîm ve mühim telâkkî etmekte idi.

M. Prieto, bu talebi kabul etmiş, fakat biraz sonra M. Alacala Zamora, bu tasavvurundan vaz geçmiştir.

Evvelki gece, meclis celsesinde sabık başvekilin bir şeyler karalamakta olduğunu gören M. Prieto şüphelenmiş ve kendisinden başvekâlete gitmek niyetinde olup olmadığını sormuştur. Sabık başvekil, kendisine müsbet olarak cevap vermiü ve resm bürosunda bulunan bazı vesaiki toplaması lâzım geldiğini ilâve eylemiştir.

Bu sözlerden telâşa düşen maliye nazırı, daha fazla bir şeyler öğrenmek istemişse de muvaffak olamamıştır.

M. Prieto bundan sonra, parlâmentonun sabah celsesinden sonra M. Alcala Zamora'nın kendisine karşı son derece de dostane tavırlarını muhafaza etmiş olan nazırlardan nasıl ayrılmış olduğunu swylemektedir.

M. Prito, diyor ki:

Sabahleyin yataktan kalktığım zaman M. Alcala Zamora'nın istifa etmiş olduğunu öğrendim. Hemen telefonla sosyalist arkadaşlarımı aradım. Malûmat almak istiyordum. Bunlardan birisinin meseleden malûmatı yoktu. Diğeri de o sırada tam reisin yanında bulunuyordu.

M. Lavgo Caballero, biraz sonra bana M. Alcala Zamora'nın istifasının kat'i olduğunu, kendisi ile bir saat görüştüğünü ve bu müddet zarfında fikrinden vaz geçirmeğe uğraştığını fakat muvaffak olamadığını ve binaenaleyh kabine buhranının sür'atle halli lâzım geldiğini bildirdi.

Vakit kaybetmemek için ben ve sosyalist arkadaşlarım öğle yemeğini hep beraber yedik. Yemekten sonra evimde bir içtima yapıldı. Davete icabet etmemiş olan hükûmet erkânından birinin hiç bir şeyden malûmatı yoktu. Hemen kabinenin müstafi addolunmasına karar verdik.

M. Marcello Domingo, M. Alcala Zamora'nın geçen geceki celse esnasında kalıme almış olduğu bir vesikayı okudu. Buhranı ancak Kortezlerin halledebileceğini ve müşavereleri kortezlerin reisi bulunan M. Besterio'nun idare etmesi lâzım geldiğini kabul ve teslim ettik.

Bundan sonra da buhranın hemen bu akşam halledilmesi lâzım gelmekte olduğuna müttefikan karar verdik. Bu maksatla mütekabil noktai nazarlarımızı izah ettik. Evvelâ müstakbel kabinenin reisinin parlâmentoda en fazla âzası bulunan grup mensupları yani sosyalist grup mensupları arasından intihap edilmesi icap ettiği mütaleasında bulunduk.

Bu mütaleayı sosyalist nazırlar reddettiler ve böyle hareket ettikleri takdirde fırkalarının fikrini fade etmiş olduklarını söylediler.

Sosyalistler bu suretle çekilince parlâmento gruplarının ehemmiyeti itibarile, başvekillik M. Lerroux'ya teklif olundu.

M. Lerroux, beliğ bir hitabe söyleyerek bir taraftan harbiye nezareti işlerini fevkalde bir kiyasetle idare etmesi, diğer taraftan meclis tarafından kabul edilmiş olan kanunu esasinin yeni 24 üncü maddesinin tanzimine esas teşkil etmiş olan evvelki günkü nutku hasebile başvekâletin M. Azana'ya tevdi edilmesi lâzım geldiğini beyan etti.

M. Lerroux'nun hitabesi, herkes tarafından tasvip edilıdi ve kendisi intihap olundu.

M. Azana mümkün olduğu kadar mukavemet etmişse de nihayet umumun ısrarına dayanamayarak kabul eylemiştir.

M. Alcala Zamora'ya keyfiyetten malûmat verildi. Mumaileyh, yeni kombinezona hiç bir müşkilât çıkarmıyacağını bildirdi.

M. Alcala Zamora'nın yazmış olduğu vesikanın ne olduğu hakkında sorulan bir suale cevaben M. Prieto, bunun mahrem bir vesika olduğunu söylemiştir.

SON DAKİKA

Mahmut Esat beyin bir telgrafı

Dün geç vakit sabık Adliye Vekili Mahmut Esat Beyden şu telgra aldık:

ANKARA, 16. — Farmasonların neşriyatını takip ediyorum. Fikr prensiplere ait olanlarına cevap hazırlıyorum. Hakikat gizlenmekte k çamakle tevillerle iğlâk edilmektedir Zaten sır vermemek farmasonlu şurtlarındandır. Fakat ne de yapılsa hakikatler gizlenmiyecektir. Farm sonluk beynelmileldir, milliyetçi değildir. Bugün dünyanın her yerinde Türkiyede Türk olmıyanların elinde istismar edilmektedir. Bunlar bir birer isbat edilmiştir. Tekrar isbat edilecektir. Şahislarla alıp vereceği yoktur. Ben farmasonluk prensiplerinin ve tatbikatının düşmanıyım. Bu ları milletim, memleketim için çok zararlı, çok tehlikeli buluyorum. K naatlarım beni mücadeleye mecbur ediyor. Asıl meseleyi bir tarafa bı karak, şahsımla uğraşanlar bir şey kazanamazlar. Ellerinden geliyor farmasonluk aleyhindeki mutalaalarmın doğru olmadığını millet müvac hesinde isbat etsinler. Telgrafımın neşrini rica ederim.

MAHMUT ESAT

Fransız Maliye nazırı Vaşingtona gidiyo

PARİS 15 (A.A.) — M. Laval Vaşington seyahati hakkınd matbuata beyanatta bulunarak ezcümle demiştir ki: "Ciddî b buhran dünyayı sarsmaktadır. Hükûmetler gittikçe sirayet ede fenalığı izaleye çalışıyorlar. Vasatî Avrupa merkezlerinde A manya ve İngiltere en ziyade müteessir olmuşlardır. Fransa s lim kalmıştır. Fransa, bu imtiyazlı vaziyeti mesaiye ve tasarr fa medyundur. Tecerrüt zamanımızda kâfi bir tahaffuz çare olarak kabul edilemez. Bundan başka Fransanın an'anleeri va dır. Ne zaman menfaat hotbinliğinden başka bir sebeple kar vermek lâzımgeldiği bilinmektedir.,,

Müteakıben M. Laval, Fransanın M. Hoover'in tekliflerine c vap vererek Paris, Londra ve Berlin mükâlemelerinde beynelm lel teşriki mesai için kndisine düşen vazifeyi yaptığını söylem ve demiştir ki: "İşte bu suretle yapacağım seyahat büyük ümi ler doğurmaktadır. Hayalden içtinap edelim. Şahsî mükâlemele den, en emin usul olarak görülen devlet adamları arasındaki ç çık izahattan kat'i sureti haller ıbeklemek mübalâğalı olur.

Bulgar gazetecileri de geliyor

SOFYA, 16. A A.— Türk matbuat Cemiyetinin davetini kabul ed Bulgar gazetecilerinden mürekkep bir heyet pek yakında İstanbula ge ceklerdir. Bulgar Ajansının müdürü M. Popoff gazetecilere refakat ed cektir.

Fenerbahçe ikinci takıma 1 - 0 galip geldi..

Galatasaray birinci takımı da İtalyanların birinci takımını 2-0 yend

Dün Taksim stadyomunda oldukça heyecanlı spor maçları yapıldı. Mıntaka ile kulüpler arasında ihtilâf üzerine yapılması mukarrer olan Galatasaray - Fenerbahçe şilt maçı yapılmamış ve lik maçlarında da Fener, Galatasaray, Beşiktaş ikinci ve üçüncü takımları maçları nı remî mahiyette olmayıp hususî mahiyette yapmışlardır.

Günün ilk maçı Beşiktaş - Vefa küçükleri arasında idi.

Beşiktaş evvelâ sahaya çıkmadı. Serenomi yapıldı, Seromoniden sonra Beşiktaş sahaya glerek Vefa ile hususî olarak çarpıştı ve neticede Vefalılar Beşiktaş küçüklerini 3 - 1 mağlûp ettiler..

Günün yegâne resmî müsabakası İstanbulspor - Süleymaniye arasında icra edildi. Bu müsabaka üçüncü takımlar müsabakası olmasm rağmen her iki tkımda birinci takım oyuncuları vardı. Birinci ve ikinci takımlara oyuncu yetiştirmek için yapılan bu üçüncü takımlar müsabakalarından bu şart dahilinde bir faide elde etmek imkânı yok. Bunu mıntakanın nazarı dikkate alması lâzım. İstanbulsporlulara nazaran Sülymaniyeliler daha kuvvetli idi. Buna rağmen gene güzel bir oyun oynayamadılar ve ancak 1 - 2 gibi az bir farkla İstanbulsporlulara galip gelebildiler.

İşte günün en heyecanlı müsabakası..... Galatasaray - Fener ikinci tkamları. Bu iki kulüp arasındaki rekabet burada bile kendini gösterdi. Ve oyun baştan aşağı bir asabiyet havası içinde cereyan etti. Fenerliler sahaya şu şekilde çkmışlardı:

Natık
Füruzan Hadi
Şevket Fikret Muhittin
Yusuf Necdet Nevzat Sedat
Şaban

Buna mukabil Galatasaray da şu şekilde idi:

Nejat
Asım Şakir
Muzaffe Muammer Zarif
Şefik Ahmet Hüseyin Sacit
Kâmıran
Hakem Nuri Beydi

Birinci devre sessiz geç ikinci devrede Fener bab takımında tadilât yapmış Necdetin yerine Saidi almış sol haf mevkiine de Nuriyi tirmişti. Bu devrede eFnerli daha düzgün bir oyun oyna Devre ortalarına doğru Fen lehine verilen bir favul cezanı Nevzat çok güzel attı, ka önünde olan bir kargaşalık Galatasaray müdafaasının ha lı bir hareketi üzerine hake bir penaltı cezası verdi. Bu da Sedat güzel bir vuruşla le tahvil etti. Bunu eFnerin ğer bir hücumu takip etti ve dat ikinci golü kaydetti.

En son maçı Galatasaraylı İtalyanlarla yaptılar. Glatas raylılar Nihattan, Kemal Fa kiden mahrumdu. sahaya şö le çıktıları

Avni
Vahi Burhan
Suphi Mithat Niyazı
Kemal Şefik, Celâl Şefik, N det, Lâtif, Re

İtalyanlar da en kuvvetli killerile çıkmışlardı. Biri devrede Galatasaraylılar kim bir oyun oynadılar Necdet bir gol kaydetti. De de 0 - 1 bitti.

İkinci devrede Galatasaraylar bozuk bir oyun oynadı fakat İtalyanlar gelen bir fırsattan itifade edemedil Galatasaraylılar bir penaltı çırdı. Fakat bundan sonra Ce ikinci golü kaydetti ve oyun 2 - 0 Galatasarayın galibiyet le neticelendi.

Yeni Muhriplerim

Pazar günü Dolmabahçe önündedirler

Donanma kumandanlığınd tebliğ edilmiştir:

Kocatepe ve Adatepe m riplerimizin sancak çekme m rasiminde hazır bulunmak ü re kumandanlığımızca evvel davet edilmiş bulunan zevatı ramın 18-10-931 pazar günü at 13 te Dolmabahçe önün Hamidiye krovazörünü teşri ri rica olunur.

Sınaî kimya mühendisleri yetiştirilecek

Bono satışı artık durmuş gibidir

Çünkü küçük bono sahipleri satacaklarını sattılar

Bugün de gayrimübadillere bono tevziatna devam edilecek ir. Bazı gayrimübadiller, bonoların bir kısmının muhtekir arraflar eline gayet ucuz olak geçmesinden endişe etmek edir. Gayrimübadiller cemiyei azasından birzat bu endişenin varit olmadığını işaret ede rek diyor ki:

— Şimdi bono alım ve satımında yeni bir vaziyet husule gelmiştir. En ziyade sefalet içinde bulunan küçük bono sahipleri, bonolarını ucuz ucuz muhtekirlere kaptırmışlardır. Böylece kazanç yolunu tutanar diğer bono sahiplerini de aynı surette iğfale teşebbüs etmişler, fakat muvaffak olamamışlardır. Bunun neticesi olan aksülâmel tesirile bono fiatleri yeniden yükselmeğe başlamışır. Muhtekirler evvelce 25 lira a nazlanırken şimdi küçük bono fiatlerini 40 liraya kadar çıkardıkları halde büyük bono sahiplerinden hiç birisi bonolarını satmıyorlar. Çünkü en küçük bonolar yüz lira kıymetindedir ve Yunan emlâki müzayedesinde bu kıymetle muamele görecektir. Binaenaleyh telâşa mahal yoktur. Piyasada bono satışının durması artık aldanacak kimse bulunmamasından ileri geliyor. Gayrimübadiller müzayede işleri için bir emlâk şirketi yapacaklardı. Fakat bankalardan malî müzaheret temin edilmediği için bundan vazgeçilmiştir. Hükûmet, evvelce Gayrimübadiller namına toplanıp ta Ziraat bankasına tevdi edilmiş olan Yunan emlâki iratlarının bize sür'atle tevzi ederek hem alâkadarların sefaletten kurtarılmasını ve hem de müzayeedlere esaslı surette iştirak imkânını temin etmiş olacaktır. Gayrimübadiller hükûmet nezdinde bütün teşebbüslerini yapmışlardır. Artık beklemekten başka hiç bir çare kalmamıştır.,,

Ekonomi

İzmir limanlarında bir aylık faaliyet

İzmir ticaret odasının tanzim ettiği bir istatistiğe göre eylûl ayrıarfında İzmir limanına 51844 tonluk 54 türk, 34495 tonluk 18 italyan, 22875 tonluk 16 ingiliz, 5953 tonluk 4 alman, 9990 tonluk 3 fesemenk, 2888 tonluk 3 İsveç, 6900 tonluk 4 Norveç, 12900 tonluk 4 Amerika, 4460 tonluk 3 Sovyet, 2210 tonluk 2 Yugoslavya, 372 tonluk bir Romen, 1674 tonluk 1 Bulgar 4377 tonluk 1 Japon 146- tonluk bir Belçika vapuru girip çıkmıştır.

Muğla tütün fiatları

MUĞLA, 15. A.A.— Tütün piyasasında satış pek bati gidiyor. Fiater 80 kuruşa kadar düşmüştür. Şimdiye kadar Geri kumpanyası 180 tro kumpanyası 5 bin Felenenk bin, Gilen kumpanyası 200 bin, Oskumpanyası 35 bin okka tütün satın almışlardır.

MUĞLA, 15. A.A.— Son yağan yağmurlar münasebetile kışlık buğday zeriyatına başlanmıştır. Sahiller de zeriyata 15 gün evvel başlndı.

Arjantin parası

LONDRA, 15. A.A.— Birçok Londra gazeteleri Arjantin pesosunun vaziyetile meşguldur. Financial Times, Arjantin demiryolu eshamın da görülmüş olan revacın dün de devam etmiş olduğunu yazmaktadır. Bu tereffü, ümitbahştır.

Çünkü memleketler vaziyetinin pek o kadar şayanı memnuniyet olmamasına ve parasının düşüklüğüne rağmen husule gelmiştir.

Limon ucuzladı

Limon fiatleri pek ucuzlamıştır. Toptan 500 tanelik limon sandığı 300 kuruşa satılıyor. Bunda ndaha ucuz mallar da vardır. Perakende olarak bir limon 40 paradır. Limon fiatlerinin bu kadar ucuz olmasına sebep şudur:

Son buhran yüzünden birçok memleketler tarifelerini arttırmışlardır. Yunanistan hükûmeti limon idhalâtını büsbütün menetmiştir.

Bu vaziyet karşısında İtalyan limon mahreçlerindeki vaziyeti kaybetmişler, fiatleri düşmüştür.

Buğday, arpa, fındık

Ticaret borsasında buğday fiatleri dört kuruşla beş kuruş arasındadır. Bir kaç gün içinde hariç memleketlere altı yüz çuval mal gönderilmiştir. Birilik arpalara talep fazladır. Fiati 4 kuruştur. Hamburgda bir müessese, biralık arpa almak için buradaki ticarethanelerden nüuna istemiştir. Fındık fiatlerinde kalil bir yükseliş vardır. Hariçten talep artmıştır. Hamburg'da Gireson fındıklarının fiati 101 kuruştur. Diğer fındıkların mikdarı 97 kuruştur.

Tiftik fiatlerinde şayanı dikkat bir şey yoktur

Vapurcular rekabetine mani olmak için

Ticaret odası vapurcular arasındaki rekabetin men'i için bir kanun projesi hazırlamıştır. O da denizcilik raportörü Ali Rıza Bey bu mesel hakkında İktısat vekâletile temas etmek üzere Ankaraya gidecektir.

Et ucuzluyor

Bu sene et fiatleri ucuzdur. Sığr eti 50 - 70, koyun eti 60-70 kuruşadır. Balıkpazarında 50 kuruşa kadar koyun eti satılıyor. Bu sene teşrinievvelde kuzu eti boldur. Okkası 90 kuruşa veriliyor.

Anadoluda et fiatleri çok ucuzdur. Trabzonda koyun etine 35, sığır ve keçiye 25 kuruş narh konmuştur. O civarda hayvan boldur. Daha içerilerde koyun eti 20 kuruşa kadar satılıyor.

Almanyanın ticaret mizanı

BERLİN, 15. A.A.— 19313 senesinin ilk 9 yına ait ihracatında, itha lâta nazaran iki milyar marka yakın bir fazlalık vardır.

Bağdatla ticaretimiz

Bağdatta bulunan bir tacir alâkadar dairelerden birine bir mektup göndermiştir. Bu mektupta Buğdatla, İstanbul, İzmir gibi ticaret şehirlerinin ticarî münasebatının az olduğundan bahisle İstanbul ve İzmir tacirlerile tanşmak arzusu gösterilyor. Bir çok Buğday tacirleri konservelerimize, kuru meyvelerimize rağbet etmektedir.

Tacir mektubunda sanayi birliğinin mallarımızı tanıtmak için aBğdatta ufak bir sergi açmasını pek faideli buluyor. Böyle bir sergi açılacak olursa Türk mallarının yeni yeni müşteriler temin edeceği bildiriliyor.

Daha şimdiden birkaç tacir Türk konserveleri için acenta olmak istiyor.

Şevket Bey hakkındaki rapor

Birkaç ay evvel Beşiktaşta sokak ortasında ailesini tabanca ile öldüren Güzel San'atler akademisi müdür muavini Şevket Bey hakkında tahkikat yapıldığı esnada görülen lüzum üzerine kendisinin vaziyeti akliyesinin tesbiti çn Tıbbı adlîde müşahede altına alınmasına karar verlmişti. Şevket Beyin müşahedesi hitam bulmuştur.

Müşahede neticesine dair Tıbbı adlî tarafından tanzim edilen rapor müddeiumumîlik vasıtasile istintak dairesine verilmiştir

Etıbba Odasında

Bugünkü intihap hararetli olacak

Etıbba odası bugün toplanacaktır. Bu içtimada idare heyeti seçilecektir. Bugünkü münakaşanın haylı hararetli ve münakaşalı olacağı tahmin edilebilir.

Bazı doktorların itiraz ettikleri noktalardan biri de, idare heyetine intihap edilecek zevatın 35 yaşını ikmal etmiş olması lâzım gelmektedir. Genç doktorların ekserisi nizamnamedeki bu kaydın tayyadilmesini istemektedir. Bugünkü içtimada bu mesele de mevzuu bahsolacaktır.

Yeni heyeti idare için ellerde üç liste dolaşmaktadır. Bu listelerden biri Etibba muhadenet cemiyetinin ikincisi Tıp cemiyetinn, üçünsü de ayrı ve müstakil bir grupundur.

Etıbba muhadenet cemiyetinin listesinde Tevfik Salim Pş. Neşet Osman, Murat, Nâzım, Hamdi, Ömer Lûtfi Beyler. Tp cemiyetinin listesinde Tevfik Salim Pş. Mazhar Osman, Mehmet Kâmil, Niyazi, İsmet Reşat, Rıza Beyler. Üçüncü listede Kerim Sebatî, Şükrü Hâzım, Mazhar Osman, Tevfik Remzi Beyler vardır.

Doktorlardan bir kısmı eski heyeti idarede bulunanları istememektedirler. Etibba muhadenet cemiyetinin divanı haysiyet namzetleri: Dr. Niyazi İsmet Beyle Ömer Fuat Paşa Tıp cemiyetinin namzetleri de Akil Muhtar ve Fuat Kâmil Beylerdir.

İntihap Darülfünun konferans salonunda yapılacaktır.

Pahalılıkla mücadele

Belediye hayat pahalılığile mücadele edebilmek için önümüzdeki sene bütçesine bir miktar tahsist koymayi düşünmektedir.

Tasavvurlara göre, İktisat Müdürlüğüne yeni bir şube ilâve edilecek, bu daire şehrin muhtelif yerlerinde depolar tesis edecek ve un, buğday, kömür ve saire gibi zarurî ihtiyaçlardan bulunan maddeleri bulunduracaktır.

Bu eşyanın fiatleri yükseldiği zaman Belediyenin bu şubesi derhal harekete gelecek, piyasaya ucuz mal çıkaracak ve bu suretle fiatleri tabiî seviyeye indirecektir.

Aşı istihsalâtımız

Ankaradaki Merkez hıfzıssıhha müessesenin mühim kısımları bitmiş ve aşı istihsail faliyetine geçilmiştir. Müessesenin bütün teşkilâtı son sistem olarak hazırlanmıştır. Bu faaliyet dolayisile şehrimizde Bakteriyolojihanenin Serum ve Aşı şubeleri de bu hafta içinde Ankaraya nakledilecektir. Eşyaların ambalâjları hazırlanmıya başlanmıştır. Burada yalnız Tahlilât şubesi kalacaktır. Ankaradaki yeni müessese bütün sarî hastalıkların aşılarını en yeni usullere göre hazırlıyacak, memleket ihtiyacını temin ettikten sonra komşu Asya devletlerine ihracat yapacaktır.

İstanbul Bakteriyolojihanesi Ankaraya nakledilirken bütün tesisatını burada bırakacak, vilâyetin emrine geçecek oaln müessese yine faaliyete devam edecektir. Bu müessesede serom ve aşıdan başka kan balgam tahlillerile sularda mikrop taharrileri yapacaktrı.

Hayvan Sergisi

Bu sabahtan itibaren kayıt muamelesine başlıyor

Dolmabahçede eski Hasahırlarda 26 teşrinievvelde açılacak hayvan sergisine bu sabahtan itibaren ayın yirmibirine kadar tay, kısrak, at,, merkep, katır yavrulu kısrak inek boğa dişi manda, koç, koyun, kayıt ve kabulüne başlanacaktır. At, sığır, koyun, merkep, katır olmak üzere dört kısmı ihtiva edecek olan sergide kazanan hayvanları sahiplerine cem'an dört bin beş yüz lira mükâfat tevzi edilecektir.

Bir köyde 14 ev yandı

ILGAZ, 16.— Ali bey köyünde bir yangın çıkmış ve 14 köy yanmıştır. Engin ormanlarında çıkıp 10 saat devam eden yangın da söndürülmüştür.

Maarifte

Sınaî Kimya

Darülfünunda yeni bir şube açılıyor

Darülfünun fen fakültesinde bu seneden itibaren yeni bir kimyayi sınaî mühendisliği şubesi açlacaktır. Bu enstitünün şimdiki kimya şubesinden farkı mühendis yetiştirmesidir. Memleketimizde de sınaî şlerinde kimyannı son zamanlardaki mühim rolünü gören Darülfünun böyle bir şube açılmasına lüzum görmüştür. Kimya şubesinin tahsili üç sene olduğu halde, sınayii kimya şubesinin müddeti tahsili dört sene olacaktır. Bu yeni şubeye talebe kaydına başlanmıştır. Dersler amelî ve nazarî olmak üzere iki kısım üzerinde tedris edilecektir. Tedrisata teşrinisainde başlanacaktır.

Hayriye lisesine teşekkür edildi

Hayriye lisesi bu sene leylî meccanî on talebe almıştır. Diğer hiçbir hususî mektep meccanî talebe almadığındanHayriye lisesine bir teşekkürname gönderilmiştir.

Ekalliyet mektepleri kadroları

Ecnebi ve ekalliyet mektepleri kadroları alâkadar mektep lere tebliğ edlmeğe başlanmıştır.

Hukuk fakültesinde

Hukuk fakültesi meclisi müderrisini yarın toplaancaktır.

Talebesi fazla olan ilk mektepler

Bu sene ilk mekteplere talep fazladır. Bu yüzden birkaç ilk mektebin talebesi dersanelere sığamayacak kadar çoğalmıştır.

Maarif idaresi talebe grupunun ikiye ayırmıştır. Sabahtan öğleye kadar bir talebe grupu öğleden akşama kadar da diğer talebe grupu mektebe devam etmktedir.

Anadoludan gelen muallimler

Maarif vekâleti Anadoludan İstanbula 86 ilk mektep muallimi nakletmiştir. Bu muallimleri, İstanbul mekteplerine yerleştirmek için yeni bir kadro yapılmaktadır.

Cuma günleri açan bakkal dükkânları

Bazı bakkal dükkânlarmın cuma günleri, hafta tatili kanununa muhalif olarak dükkânlarını bir iki saat için açtıkları görülmektedir. Kanuna muhalifgörülen bu hale kat'iyyen müsaade edilmemesi ve dükkânını açanların kanunî takibe tabi tutulmaları emredilmiştir.

Zekâi Bey bu hafta gidiyor

Bir müddetten beri şehrimizde bulunan Türk dayinler vekili Zekâi Beyin bu hafta içinde Parise gideceği haber alınmıştır. Dayinlerle hükûmetimiz arasında yeniden müzakerata başlanacağı zaman Zekâi Bey tekrar Ankaraya gelecektir.

Irak Petrolleri

Sabık Irak sefiri Londradan gelip gitti

Irakın sabık Türkiye sefiri Rauf Bey İngiliz ve Amerikan mühendisleriyle birlikte Londradan gelerek, Toros ekspresile İraka hareket etmiştir. Rauf Bey İraktaki petroller hakkında şu malûmatı veriyor.

— Tesisata başlanmıştır. İngiliz ve Amerikan mühendisleri petrol mıntakasında çalışmaktadırlar. Beraberimde gelen mühendisler Musul sahasında istikşafta bulunacaklardır. Geçen sene tesisat için üç milyon lira sarfedilmiştir. İstihsal başlayınca şirket Irak hükûmetine ton başına 4 altın silin verecektir

Istanbul cuma günleri nasıl eğleniyor?

Meddahlar neler anlatıyorlar?

Acem mübalâğaları, Acem, Yahudi, Rum, Ermeni taklitleri neyse... fakat araya karıştırılan o çirkin imalara ne demeli?

Basık tavanlı kahvehaneden içeri girdiğim zaman, gözlüğümün camlarını örten tuhaf bir buğu tabakası arkasında evvelâ bir şey seçemedim. Adeta bastığım yeri görmiyecek halde idim. Dört tarafa baş vurup çıkacak delik bulamayan cıgara dumanları boşlukta buluttan yapılmış bir avize gibi sallanıyordu.

Sağdan, soldan siparişler yağıyor:

— Oğlum benim kahve, şekerli olacak...

— Bize iki gazoz..

— Taze deminden bir çay isterim.. .

Gözlerim yavaş yavaş duma na alışınca etrafıma şöyle bir göz gezdirdim. Merdivenle çıkılır yüksekçe bir yerde, iri yarı bir adam oturmuştu. Bütün gözleri üzerinde toplayan bu zatın ismini haber vermeğe lüzum yok: Sadece 'meddah,, demek kâfi...

Bunlara ne münasebetle meddah dendiğini ben bir türlü anlayamadım. Meddah, mübalâğa ile medheden kimseye denir. Halbuki meddahlarm işi gücü adam çekiştirmek!

Dillerine doladıklarının ölü yıkayacak yerini bırakmazlar.. Ne ise, lâfı uzatmayalım da meddahı, yahut fassalı dinleyelim.

Sağ omuzuna attığı beyaz mendile terini siler gibi yaptı, Önüne konulan bardağı dudağına götürerek bir iki yudum su içti, alâkayı celbetmek için bir kaç defa öksürdü, bastonu ile tık tık yere vurdu. Gözlerini süzerek mânalı mânalı, edalı edalı anlatmağa başladı:

— Efendim, zamanı evailde bir börekçi varmış. Malûm ya, börekçilerin çoğu Kastamonili olur.

Herkeste hikâyenin gülünecek tarafını bir an evvel yakalamak için dehşetli bir tehalük var.

Mdedah, devam ediyor:

— Fırının karşısındaki konakta zengin bir efendi oturuyor. Bu zengin, düşünüyor, taşınıyor, oğlunu börekçi yapmağa karar veriyor:

— Kuzum börekçi.. Şu bizim çocuğu yanına al.. Börekçiliği bir güzelce öğretmeden yakasını bırakma!... İleride belki dükkân, tezgâh sahibi olur da rahat eder.. diyor.

Efendime söyleyeyim, uzatmayalım, zenginin oğlunu, ertesi günü fırına veriyorlar. Börekçide surat bir karış:

— Geldünmü musibet! de hele, hamurun başına geç te gımran...

İstanbul çocuğu geçiyor tek nenin başına... Ha bre yufka kabartıyor

Birgün, beş gün, on gün... derken, mükemmel bir yufkacı olup çıkıyor meydana..

Usta bir sabah, buna peşta malı kuşatıyor:

— Akıbetin günün hayır olsun.. Hedi baham.. Tablayı başına al da mahalleye çıh.. Tablayı boşaltmadan gelme! diyor

Çocuk, tabladaki börekleri akşam olmadan tüketiyor. Ertesi gün bir tabla daha.. Çocuğun haline acıyanlar, börekleri âdeta kapışıyorlar. Nihayet günün birinde Mercan tarafından geçerken pencerenin birinden tatlı bir ses, kulağma geliyor:

— Börekçi, börekçi..

Bu sesi duyuca dizlerinin bağı gevşiyor çocuğun.. Bir de kapı açılınca ne görsün.. Ay parçası gibi bir kız..

Börekçi çırağı, uzatmıyalım, can ve günülden bu kıza âşık oluyor... Ayak üzeri bir kaç dakika konuşmak için varını yoğunu feda edecek amma, yanın da beş paralar yok...

O akşam evde, peder efendi soruyor:

— Nasıl börekleri sattın mı?

Delikanlıda bir hüngürtü:

— Sana diyorum, börekleri sattın mı?

— Ühü ühü ühü... Sattım babacığı, sattım amma şey oldu..

— Ne oldu, çabuk söyle..

— Bir acemîlik ettim..

— Eee?..

— Bugün, bir yerde bir galabalık gördüm. Aralarına sokuldum. Baktım, arttıran arttırana... On beş, yirmi, yirmi beş, otuz, otuz beş.. derken, ne oldu ğunu bildiğim yok ağzımdan çıkıverdi:

— Kırk! derdemez "haydi hayrını gör!,, dediler. Uhhu uhhu uhhu...

— Neymiş o arttırdıkları?

— Haraç mezat gemi satıyorlarmış, babacığım.. Kırk diyince benim üstümde kaldı. .

— Allah müstahakını versin şimdi ne olacak?

— Sorma babacığım.. Kırk lirayı, bağırta çağırta ustaya ödettiler. Parayı babandan al da getir dedi... Uhhu uhhu uhhu.

Adamcağız, ne yapsın, çaresiz kırk tane rubiye altununu çıkarıp veriyor:

— Hadi bir daha bilmediğin işlere burnunu sokma! parayı götür, diyor.

Delikanlı parayı alınca doğru, kızın evine...

Anası sesleniyor.

— Gene ne geldin börekçi?

— Aman anneciğim... Sen bilirsin... Şu altınları al da sevgilimin yüzünü birkaç dakika için göreyim..

Kadın, kırk rubiye altınının şıkırtısına dayanamıyor, kapıyı açarak, çocuğu içeri alıyor, fakat beş dakika geçince:

— Haydi, diyor, bu günlük bu kadarı yeter! Yarın, kırk lira daha getirirsen yarım saat içerde kalırsın..

Ertesi akşam sofra başında çocuk gene görünmez. İçeriki odada ağlar durur. Peder Efendi sorar:

— Gene ne oldu?

— Uhhu.. Uhhu.. Uhhu.. Kayık ziftsizmiş, ziftlemek için kırk lira istiyorlar..

Peder Efendi, bağırır çağırır fakat âkıbet kırk altını gözden çıkarmağa razı olur.

Aynı sahne: Yarım saatlik bir telâki ve tekrar kapıdışarı atılma...

Ertesi akşam, ber mutat sofra başında bir hüngürtüdür gider:

— Gene ne var?

— Uhhu.. Uhhu.. Uhhu.. Bu sefer de gemiye direk lâzımmış. Hikâyedeki bu direk faslı o kadar müstehcen ki, üstü kapalı şekilde bile buraya nakletmek imkânı yok...

Neticede tabiî bütün masallarda olduğu gibi onlar ermiş muradına....

Meddah tekerlemeleri, yani matbuat kanununun hayasız neşriyata dair olan maddesinde yer almış mıdır bilmem. Gördüğüm ve bildiğim bir şey varsa, bu başı açık hikâyeleri, sekiz on yaşlarında çocukların da alâka ile dinledikleridir.

O kadar ki, yanımda oturan gafil bir baba, hikâyenin en meraklı yerinde çocuğunun elinden tutarak dışarı çıkarmak istedi. Çocuk, yalvarıyordu:

— Baba, direği nasıl dikecekler? Anlatsnı da öyle gidelim!

Acem mübalâğaları, Kayserili, Acem, Yahudi, Rum, Ermeni taklitleri şöyle böyle çekiliyor. Fakat araya senelerden beri tekrar edile edile bayatlamış bir takım çirkin imalar karıştırılmasa?..

Kendi kendime soruyorum:

—Halkı güldürmek için mutlaka açık saçık şeyler mi söylemek lâzım?

Ve gene kendi kendime cevap veriyorum:

— Hiç te öyle değil!...

İnsan her zaman hoşuna giden şeye değil bazan en galiz şeylere de güler.

"Edep ve terbiye dairesinde,, monoloğ söyleyeceklerini tellipullu kâğıtlarla ilân eden meddahlarımızın, yeni yetişen çocuklarımız karşısında bir az daha nezih olmalarını bekleriz!

M. S.

Poliste

Karaya oturan Vapur

Boğazda oturan vapur dün kurtarıldı

Evvelki gün suların coreyanile Yeniköy civarında Sait Halim Paşanın yalısı önünde karaya oturan İtalyan bandralı Gatya vapuru dün tahlisiye şirketinin Lonina vapuru tarafından kurtarılmıştır.

Görünmez kaza

Kerestecilerde sebze halinde hamal Mehmet, Niyazi ve Osman oradaki kereste iskelesini yıkmağa çalışırken büyük kalaşlardan birisini ellerinden düşürmüşlerdir.

Kalas orada geçmekte olan sucu Halim isminde birisine çarparak sağ bacağını kırmıştır. Mecruh hastahaneye götürülmüştür. Hammallar yakalanmıştır .

Eli pıçaklı adam

Feriköyünde amele Hasan ve Mustafa ile Remziye Hanım isminde bir kadın kavga etmişler, bunlardan Mustafa bıçakla Hasanı ve Remziye Hanımı yaralayıp kamıştır.

Kavga ayırırken

Galatada boyacı Musftafa ile eskici Mustafa birahane sokağında kavga ederlerken, boyacı İsrail ayırmak için araya girmişse de varalanmıştır .

Tasarruf cemiyetinde yeni kadrolar

Millî Tasarruf cemiyeti İstanbul şubesi azası için bazı kararlar vermiştir. Bu kararlara göre cemiyete mensup olanlar muayyen müesseselerden ucuz eşya ve saire tedarik edebileceklerdir. İlk ve orta mektep talebesi cemiyete fahrî aza olarakkabul edilmişlerdir. Bunlara karneler verilecek, kâğıt kalem ve saireyi ehven fiatle alabileceklerdir. Diğer tarafta teşviki sanayi kanununda bir maddeye göre resmî müesseseler yüzde on pahalı da olsa yerli malı kullanacaklardır. Cemiyet resmî müesseselerin mutlaka yerli malı kullanmaları için esaslı teşebbüslerde bulunmuştur. Bu yüzden ecnebi malı almak isteyen bazı müesseselerin şartnameleri yerli malına tebdil edilmiştir.

Haliç şirketinde

Haliç vapurlar şirketi, umumî heyeti, bu ayın yirmisinde toplanacaktır. Bu içtimada şirketin umumî vaziyeti müzakere edilecektir. Son zamanlarda Eminönü ile Eyüp arasında işleyen otobüslerin mikdarı yarıya azalmıştır. Bu yüzden Haliç fşirketinin vaziyeti bir derece düzelmiştir. Şirketi Hayriye ile otobüsler arasındaki rekabette azalmıştır. Buna sebep Taksim - Büyükdere arasında otobüs ankliyatının, mevsim hasebile azalmasıdır.

Milliyet

Asrın umdesi "Milliyet" tir.

17 TEŞRİNİEVVEL 931

IDAREHANE — Ankara caddesi No: 100 Telgraf adresi: Milliyet, Istanbul.

Telefon numaraları:
24311 — 24312 — 24313

ABONE ÜCRETLERİ

G	Türkiye için	Hariç için
3 aylığı	400 kuruş	800 kuruş
6 „	750 „	1400 „
12 „	1400 „	2700 „

Gelen evrak geri verilmez

Müddeti geçen nushalar 10 kuruş tur. Gazete ve matbaaya ait işler için müdiriyete müracaat edilir.

Gazetemiz ilânların mes'uliyetini kabul etmez.

Bugünkü Hava

Dün azamî hararet 26, asgarî 12 derece idi. Bugün ruzgâr mütehavvil hava bulutlu.

Yol notları

Tiryesteden Geçerken

Tiryeste 11 Teşrinievvel

İsmet Paşa ve Tevfik Rüştü Beyin İtalya ile ilk temasları, Faşist İtalyanın inkılâpçı Türk cümhuriyetihakkındaki samimî hissiyatının tezahürüne vesile teşkil etti. Atinadan müfarakat ettikten üç gün sonra ılık bir sonbahar havası içinde Tiryesteye yaklaşıyoruz. Limana girmezden evvel İtalyadaki Türk sefaret heyeti, konsolosu ve sair ticaret mümessilleri geldiler. Bunlar İsmet Paşa ve Tevfik Rüştü Beye beyanı hoşamedi edinceye kadar limana girmiş ve 4,5 milyon liret, yani 4,60 bin lira sarfederek yeni inşa edilen bir rıhtıma yaklaştık.

Ege rıhtıma bağlanır bağlanmaz, Hariciye Nazırı Sinyor Grandiyi temsil eden teşrifat müdürü Sinyor Jaliani ve Tiryeste hükûmet erkânı vapura geldiler. Ayrı ayrı İsmet Paşanın ve Tevfik Rüştü Beyin ellerini sıkarak Tiryesteye gelmeleri dolayısile beyanı hoşamedi ettiler. Ve Başvekil M. Musolini ile Grandinin selâmlarını arzettiler. İsmet Paşa, İtalyanları Ege'nin salonunda kabul etti ve bir müddet kendilerile görüştü. Heyet İsmet Pş. ve Tevfik Rüştü Beyi öğle yemeğine davet etti. Başvekil Tevfik Rüştü Bey ve heyet öğleye kadar yeni inşa edilen ve Egenin karşısında bağlı bulunan büyük ve çok lüks bir İtalyan vapurunu gezdiler. İsmet Paşa büyük alâka ile vapurun mutbak ve makine dairelerine kadar her tarafına girdi ve kaptandan etraflı izahat aldı. Bundan sonra da belediye tarafından verilen öğle ziyafetine gidildi.

Ziyafet inkılâp müzesi binasında verilmişti. Salonun her tarafı İtalyan ve Türk bayraklarile donatılmıştı. Ziyafetten sonra Tiryeste belediye reisi İtalyaya karşı dostluk siyaseti takip eden bir hükûmetin reisini İtalyadan geçerken selâmladığını söyledi. İsmet Paşa, bu sözlere Fransızca mukabele ederek münasebatımızın gittikçe daha ziyade samimiyet kesbettiği bir memlekette bulunmaktan çok memnun olduğunu beyan etti.

Yemekten sonra İsmet Paşa ve Tevfik Rüştü Bey refakatlerinde Tiryestenin hükûmet erkân ıbulunduğu halde otomobil ile şehrin her tarafını gezdiler. Tiryeste yakında bulunan büyük gemi inşaatı tezgâhlarına gittiler. Bunu müteakıp tarbi umumîde İtalya ile Avusturya arasındaki mücadelelere sahne olan Monfolcone'ye yakın tepe üzerindeki asker mezarlığını ziyaret ettiler. "Kahramanlar mezarlığı„ namı verilen bu mezarlık pek şayan ıdikkattir. Büyük bir tepenin yamaçlarından zervesine kadar harbi umumîde kullanılan silâhları dizmişler. O şekilde ki uzaktan sanki tel örgülerle yapılmış mânia zannediliyor. Başlangıçta bunların top, tüfenk, mitralyöz, süngü, mermi, bomba, ara ba ve daha harbi umumîde kullanılan yüzlerce çeşit tahrip va sıtası olduğu anlaşılıyor. Tepenin zervesinde birkaç sene evvel ölen, ve bu mıntakada muharebe eden ordunun kumandanı ve Kralnı amcası Dük Daosta'nın mezarı vardır. İsmet Paşa, ve Tevfik Rüştü Bey Mezarlığı ziyareti müteakıp Dük'ün mezarına birer çelen göndermişlerdir. Milân şehbenderi Refik Âmir Bey tarafından gönderilen bu çelenkler merasimle mezarın üzerine konmuştur.

İsmet Paşa akşama kadar şehri ve etrafı dolaştıktan sonra akşam üzeri saat sekizde Peşteye hareket etmiştir. Maçar hükûmeti, İsmet Paşaya karşı gösterdiği misafirperverliğin ilk eseri olmak üzere, tâ Tiryesteye kadar iki hususî vagon göndermişti. Vagonların biri lüks yataklı ve diğeri de salonlu idi. Vagonda bir de büfe bulunuyordu. Paşa hareket ederken, teşrifat müdürü umumîsi ile Tiryeste hükûmet ve belediye erkânı istasyona gelmişlerdi. Bunlar birer birer Başvekilimizi teşyi yollu sözler söylediler ve İsmet Paşa her birine ayrı ayrı mukabelede bulundu. Bundan sonra İsmet Paşa, istasyonda bulunan İtalyan gazetecilerine döndü ve İtalya ile ilk temasının intibaını kısaca anlattı. Bunu müteakıp tren yavaş yavaş Tiryeste istasyonundan kaydı, çıktı.

İtalyan gazeteleri, İsmet Paşanın Yunanistan ve Macaristan ziyaretlerinden uzun uzun bahsetmekte ve bunun İtalyan siyasetine uygun olduğunu da izah etmektedirler. Gazeteler Türk - Yunan itilâfının tahakkukunda İtalyanın müzaheretini hatırlatmaktadırlar. İsmet Paşanın İtalya ziyareti münasebetile İtalyan efkârı umumiyesi Türkiye ile meşgul olmaktadır. Hariciye Nazırı Grandinin İsmet Paşanın avdetinde Venedikten geçerken bu şehre geleceği bazı İtalyan gazetecileri tarafından rivayet ediliyor. Bu mektubum neşredilinceyekadar İsmet Paşa Venediğe gelmiş bulunacağından bu haberin ne derece doğru olduğu ancak o zaman anlaşılacaktır.

Ahmet ŞÜKRÜ

Bitlis Yılmaz kütüphanesi ve pazarı

Türkçe Fransızca mecmualarla gazeteler her nevi damga pulu, tütün ve sigara, kartpostallarla albümler, mektep kitapları bulunur. Mülhakata yegâne hedefi sürat, intizam, ehveniyettir. Teşrif veya sipariş memnun bırakacaktır.

Dün fırka programı üzerinde şayanı

(Başı birinci sahifede)

bahsini izah etmiş, milletin zadei intihabı olan meb'usların siyasî mücadelelerinin teshil ve onları bu hususta teşçi için teşriî masuniyetin gibi bir istisna yetin vazedildiğini, yoksa bunun meb'uslara ayrı bir sınıf imtiyazı vermediğini, vazıı kanunun böyle düşünmüş olması htimalini söyledi. Buna avukat olan hazırundan bir çoğu "maddenin esbabı mucibesinde ayrı izahat yazılıdır„ diye haykırarak cevap verdiler.

Sermayede milliyetçilik

Necip Beyden sonra Taceddin Bey söz aldı. Fırkanın sermayede bile milliyetçi olması meselesine temas ederek ecnebi sermayesin ihtiyacımız olup olmadığını, sordu. Rcep Bey cevabında sermayenin millî olmasındaki maksadı ve mânayı izah ederek fırka programında bu cihetin tasrih edildiğini "Normal sermayenin yegâne menbaı millî sayü tasarruftur„ denildiğini izah ederek dedi ki:

— "Konferansımda da söylediğim gibi, meşrü çalışacak, işleyecek sermayeyi hürmetle karşılarız, ezici sermayeyi reddederiz. Türkiye müstemleke değildir. Biz iktısadî istiklâlimizi de muhafaza edeceğiz, buna azmettik.

Bu sözler sürekli ve görülmemiş bir alkışla karşılandı.

İş kanunu

Kunduracı kalfalarından Mehmet usta "İş kanununun niçin bu kadar geri kaldığını sordu. Recep B. buna cevaben de hulâsaten dedi ki :

— Biz programımızda sây ile sermaye arasındaki âhengi tanzim etmeği, bu meyanda bir de iş kanunu yapmayı vâdediyoruz. Fakat arkadaşım iyi bilmelidir ki, iş kanunu pek büyük bir eserdir. Uzun zamana ihtiyacı vardır ve pek büyük bir emek sarfını müstelzimdir. En büyük davetler ible hâlâ memleketlerinin ihtiyaçlarına tevafu kedecek bir iş kanunu vücude getirememişlerdir. Maamafih biz bunu da yapacağız.

Mehmet usta tekrar söz alarak,

— Millî sermaye Türk evlâdının sâyinde temerküz etmez mi?„ diye sormuş, Recep Bey de programın başında tasrih e dildiği gibi, bütün bunların ide al olarak kabul edildiğini, hepsnn başarılacağını söylemiştir.

Kanunlarımız

Bundan sonra Ahmet Avni Bey söz almış, kanunların Avrupadan alınırken millî harsımızın nazarı dikkate alınmadığını söylemiş, Recep Bey de müdellel izahat vererek bunların bir kül olarak alınmasının zarurî olduğunu ifade etmiştir.

Türk ocakları

Avin Beyi müteakıp bir genç kalkarak:

— Türkocakları fırkaya devredildi, gençliği mukaddes gayelerinde harekete geçirmek için fırkanın ne düşündüğünü soruyorum. demiştir.

Recep Bey bu samimî gence gene çok samimî bir cevap verdi:

— Fırka heyeti idaresinin 4 aydanberi bu hususta 30 içtima yaptığını, tam 150 saat bu işi düşündüğünü söyledi, bu bahis etrafında daha esaslı bir faaliyete geçilmek üzere, şimdilik halk evleri tesisine karar verildiğini ve gençliğin muhakkak tatmn edileceğini izah etti.

Mevzu haricinde bir sual

Gençten sonra lokantacı Cemal Bey söz aldı, her sene darüleytamlardan bir çok çocuklar çıkarıldığını ve bu çocukların iş bulamayarak serseriliğe başladıklarını söyleyerek, fırkanın neden bu işin önüne geçmediğini sordu. Recep Bey söylenilen şeyin burada mevzuu bahsolmayacağını, bunun konferans mevzuu ile alâkadar olmadığını, fırkada görüşülebileceğini söyledi. Bunlardan başka daha bazıları söz aldılar, saat 18 de konferans bitti.

Münakaşalardan sonra

Recep Bey salonu terkederken:

— Hepiniz bu memleketin aynı safta aynı evsafı haiz, aymüsarâ hukuka malik çocuklarıyız. Aramızda sınıf farkı yoktur, dedi ve bütün muhiti inleten sürekli alkışlar arasında kürsüden inerken bütün hazırına teşekkürler etti.

Konferans çok samimî, çok açık, tam halkçı bir zihniyetle en aykırı suallere tatminkâr cevaplar verir bir tarzdaydı ve deenbilir ki, Türkiyede en faideli ve en tatmin edici konferanslardan biriydi.

Recep Bey salı günü İzmire hareket edecek, ağlebi ihtimal gelecek cumaya da İzmirde konferans verecektir.

Recep B.in nutku

— Muhterem arkadaşlar;

Cümhuriyet Halk Fırkasının yeni nizamnamesi Fırka teşkilât ve mensuplarına mühim bir vazife yüklemiştir. Bu vazifeyi yapmak için Fırkanın prensiplerini her vesileden istifade ederek bütün vatandaşlara izah etmekle mükellefiz.

Ben bu vazifeyi yerine getirmek için Cümhuriyet Halk Fırkasının yeni programını izah etmek teşebbüsünde bulunuyorum: Yeni nizamnamemiz, Umumî İdare Heyetinin tespit edeceği mevzular dahilinde Fırka teşkilâtımızın yer yer konferanslar tertip etmelerini de emreder Umumî İdare Heyeti diğer mühim işler arasında bu işin de tanizmi için çalışıyor. Benim bugünkü konferansım ayni zamanda Fırka arkadaşlarımın yapacakları bu vazifeler için de bir başlangıç olacaktır.

Yeni programımız bir taraftan millî mevcudiyetimize temel olan yüksek inkılap mefhumlarını tesbit ediyor; diğer taraftan da Devletin kudretini ve milletin saadetini temin için bugün ve yarın takip olunacak esas yolları prensipler halinde ihtiva eyliyor. Bütün bunları kısa bir konferans mevzuu içinde arzu edilen genişlikle izah etmek mümkün değildir Bu sebeple programımızın her noksanının kısım kısım ve madde madde tahlilini ve izahını ayrıca neşri mukarrer olan broşürlere bırakıyorum. Ben bugün daha ziyade programımızın ihtiva ettiği yüksek prensipleri mütalea ederek program hükümlerinin hakikî hayattaki ihtiyaçlara ve muasir fikir ve cereyanlara uyan ahengini tebarüz ettireceğim. Yeni programımızın anlaşılmamış veyahut yanlış anlaşılmış gibi görünen noktalarında sözlerimi bir az uzatmağı iltizam edeceğim.

PROGRAMIN METHAL KISMI:

Fakat bundan evel Cümhûriyet Halk Fırkası programının bugünkü şekli bulması için takip edilen yollar ve tekâmül safhaları üzerinde kısa bir duruş yapmak yerinde olur. Esasen yeni programın beş on satır yazıdan ibaret olan methal kısmı, yeni prensiplerimizi Fırkanın doğuşuna ve o günden beri inkılâp yolunda atılan adımlara bağlıyor.

Programımızın methal kısmı şu cümle ile başlıyor:

(Cümhûriyet Halk Fırkasının programına temel olan ana fikirler, inkılabımızın başlangıcından bugüne kadar ki filiyat ve tatbikatta aşikârdır.)

Filhakika memleketin son on iki senelik tarihi, siyasi cepheden Cümhûriyet Halk Fırkasının tarihidir. Bu tarihte memleketin askerî istiallardan ve ahdî kayıtlardan kurtuluşu, son devirlerinde en zararlı bir düşman haline gelen Saltanat idaresinden kurtuluşu, cehalet ve taassubun hâkimiyetinden kurtuluşu ve nihayet bütün bu enkaz üzerinde yeni ve kudretli bir devletin kuruluşu yazılıdır. Cümhûriyet Halk Fırkası, bu kısa tarihine rağmen Osmanlı Imparatorluğu devirleri de dahil olduğu halde Türkiyede vücut bulmuş olan bütün siyasî fırkaların en uzun ömürlüsü ve en müşkül şerait içinde büyük idealleri tahakkuk ettirmek noktasından da en mazhariyetlisidir„

Bununla beraber Fırkamız haricî, ahti ve ananevî bütün müşküllerle mücadeel etmek ve onları yenmek yolunda bütün dediklerini ve düşündüklerini yapmış olmakla mümtazdır.

Cümhûriyet Halk Fırkasının bünyesi, Anadolu ve Rumeli Müdafayi Hukuk Cemiyetinin asalet ve kahramanlık mayası ile yoğrulmuştur. O zamanki Müdafaayi Hukuk Cemiyetinin esasları ile bugünkü Halk Fırkasının prensipleri yanyana mütalea edilir ve geçen on iki sene için de tatbikat ile memzuç olarak program ve prensiplerde yapılan tekâmül kademe kademe gözden geçirilirse bugünkü programımızın zamanın ve şeraitin icaplarına uygun mantıkî bir teselsülden doğduğu anlaşılır. Burada zaman zaman Fırkamıza tevcih edilmiş olan proğramsızlık isnatlarına cevap vermek istemiyorum. Böyle bir teşebbüs konferansımın hacmini esas maksadı bozacak bir mikyasta büyütür. Yalnız bu mevzuda şunu söylemek isterim:

Bugün bana izah mevzuu olan Cümhûriyet Halk Fırkası proğramı her hangi bir gün oturulup yazılmış bir eser değildir. O Fırkanın bütün ömrü boyunca yapılmış ana işlerin ve söylenmiş ana prensiplerin teşkil ettiği kaideler üzerine bina edilmiştir. Dünyanın yeni hayat telâkkilerile memleketimizin hususiyetleri göz önünde tutularak halin ve istikbalin ihtiyaçları da derpiş olunmuş ve vatan işleri hakkında vatandaşın bütün esas düşüncelerine cevap olacak prensipler programımıza konmuştur.

PROGRAMIN ESASLARI:

Bu umumî izahattan sonra programın esaslarına geçiyorum.

FIRKANIN ANA VASIFLARI:

Cümhûriyet Halk Fırkasının ana vasıfları şunlardır:

Cümhûriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Devletçilik, Layıklık ve İnkılapçılık...

Bu vasıflar programda kısa formüller halinde ifade edilmiştir. Maamafih programın diğer fasıllarında yazılı prensiplerin heyeti umumiyesinde bu ana vasıfların hâkim manası hissolunur. Ben her vasif hakkında Fırkanın noktai nazarlarını izah ederken programın diğer taraflarında yazılı bulunan ve esas fikrin tenvirine yarayan diğer fikirleri de alacağım . Bundan başka sırası geldikçe fikirleri fikirlerimize uymayanların düşüncelerini samimiyetle mütalea ederek ve prensiplerimizin bütün tebarüz noktalarını biribirine bağlıyarak programımızı ana vasıflarla çerçevelenmiş ve bir bakışta mütalea edilebilir bir lavha haline koymağa çalışacağım.

CÜMHURIYETÇILIK:

Cümhuriyet, geçirdiğimiz büyük mücadele neticesinde istihsal olunan millî kazançların ve inkılap neticelerinin en üstünü, en kıymetlisidir. Bu itibarla Fırka, Müdafaayi Hukuk teşkilâtından Halk Fırkası haline inkılap ettiği sırada bu vasfı kendi isminin başına koymuştur. . Türkiyede kanunlar en mühim mefhumlar üzerinde münakaşa yollarını az çok açık bıraktığı halde Teşkilâtı esasiye kanunu Cümhuriyet şekline Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından dahi değiştirilmesi hakkını tanımamış ve hattâ bunun teklif ve müzakeresi imkânını ortadan kaldırmıştır.

Fırkamız, cümhuriyetin, millî, hâkimiyet mefhumunun en eyi ve en emin surette temsil ve tatbik eder devlet şekli olduğuna kanidir.

Bu münasebetle millî hâkimiyet mefhumunun başlarında bir hüküm darın bulunduğu bazı devletlerde de mevcut olduğu hakkındaki fikirlere temas etmek faideli olur. Kanunların intihap ile vücude getirilen meclisler tarfından yapılması, hükûmetin yalnız bu meclislere karşı mesul bulunması, ve mühim devlet işlerinde son sözün mecliste bulunması başta bir hükümdarın mevcut olmasına rağmen nazarî olarak millî hâkimiyeti ifade edebilir. Fakat mücerret hakikat arayan bir gözle Dünyaya bakıldığı zaman bu tarife uyan kaç devlet görmek kabilidir Şekilleri ve tatbikatı bu yolda görülen sayili devletlerde millet vekillerinin yaptıkları kanunların ve verdikleri kararların sadece bir merasim icabı olarak hükümdar tarafından imzalanması ve meclislerin itimadına bağlı olmakla beraber hükûmetlerin millet tarafından intihap edilmemiş bir devlet reisi tarafından teşkili millî hâkimiyet fikrini esasında yaralayan bir arza teşkil eder. Bundan başka bir millet ne kadar olgunlaşmış ve yetimiş olursa olsun hükümdarlık saraylarının zararlı nüfuzunu devlet işlerinden büsbütün söküp çıkarmak kolay bir şey değildir. Bu itibarla cümhuriyetin milî hâkimiyeti en iyi ve en emin surette tecelli ettirecek yegâne Devlet şekli olduğu hakkındaki Fırka prensibimizin isabeti meydandadır.

İzahatımıza göre kemale ermiş en yetişkin bir milletin başında en iyi bir hükümdarın mevcut olması halinde bile millî hâkimiyetin tam tecellisine imkân olmamak lâzım gelir. Bu vaziyeti kendi hayatımıza tatbik ile bir netice çıkarmak için 1908 senesine kadar devam eden meşrutî saltanatın tarihine bakmak kâfidir.

Meşrutiyet devrinin birinci hükümdarmı meşhur 31 mart faciasının failî idi. O devrin ikinci hükümdarını zatî idareden mahrum, makamın nüfuzunu bazı zevata kaptırmış zavallı şuursuz bir hasta olarak tanıyoruz. Üçüncü hükümdar millet ve memleket aleyhine düşmanlarla birleşen ve nihayet hiyanetiin cezasından ancak o zamanki düşmanlarımızın himayesi altında ecnebi memleketlere kaçmak suretile kurtulan bir bedbaht idi.

Osmanlı Imparatorluğunun Türk milletine ağır zararlar ve yükler bırakarak yıkılmasını hazırlıyan derin ve mütenevvi sebeplerin başında saltanat idaresi şeklini görmek doğru olduğu gibi en ağır şerait içinde yeni ve müstakil Türk devletinin doğmasına sebep olan âmiller arasında da millî hâkimiyet mefhumunun ve onun en mütekâmil şekli olan cümhuriyet idaresinin tesirini kabul etmek en isabetli bir görüş olur.

Beşeriyet artık hükümdarlık idaresi şeklini yalnız zararlı değil, aynı zamanda millî şeref için ağır görecek bir seviyeye yükselmiştir. Her yerde eski hükümdarlıkların yerlerini bir biri ardından cümhuriyete bıraktıklarına şahit oluyoruz. Tabii şerait içinde doğan yeni devletlerin hpsî cümhuriyet şeklini alıyorlar. Bu itibarla da Osmanlı Imparatorluğunun mabadi değil, yepyeni millî bir devlet olan Türkiyenin kuvvetini arttıracak ve şerefini yükseltecek tek idare şekli cümhûriyettir.

Bütün dünya cümhuriyete gidiyor . Cümhûriyet bayraklarının bütün dünyada zafer kazanacağı günleri uzak saymamak lâzımdır. Cümhuriyet şekli yalnız milletlerin kendi içlerinde, kendi işlerini tanzim noktasından değil, bütün dünya milletlerinin anlaşmalarını kolaylaştırmak maksadı için de en eyi ve en istidatlı bir idare şeklidir. Bütün bu sebeplerin tesiri altında Fırkamız Türkiyenin yalnız inkişafı ve saadet sebebi olarak değil, vatanın istiklali ve mevcudiyet şartı olarak dahi cümhuriyeti kök ve temel saymaktadır. Ve bunun için Fırka kendi imanının mahsulü ve kendi emeğinin meyvesi olan cümhuriyeti (her tehlikeye karşı her vasıta ile müdafa edeceğini) programında tasrih etmiştir.

DEVLETIN ESAS TEŞKILATI:

İzah edilen Cümhuriyet esaslarında memleket efkârı umumiyesinin aynı fikirde bulunduğuna kanüz. Fakat bizim istediğimiz cümhuriyetin, esas simasını çizmek için programımızın devletin esas teşkilâtı hakkındaki kısmını da ilâve etmek icap eder. Fırka programına göre: (Türk milletinin idare şekli vahdeti kuvasasına müstenit olan bugünkü devlet şeklimizdir. Bu şekilde Büyük Millet Meclisi, millet namına hâkimiyet hakkını kullanır. Reisicümhur ve Icra vekilleri heyeti onun içinden çıkar, hâkimiyet birdir, kayıtsız şartsız milletindir. Devlet teşekkülleri onun muvafıkı budur).

Bu bapta bir konferans zemini için fazla sayılacak olan akademik tafsilâttan sarfı nazar ediyorum. Yalnız proğramın bu metnini biraz genişletmek mümkündür. Bu metin, bizim için çok esaslı bir nokta olan milî hjkimiyete bağlılık fikrinin sadık ve samimî bir ifadesidir. Bu şekilde her kuvveti millî kaynağa bağlamak asaleti ve bunun yanında devletin işlemesini kolaylaştıran bir amelilik vardır.

Türkiye Cümhuriyetinde bütün mevcudiyet milletin kendisidir. Bütün otoriteler ondan doğar, ondan kuvvet alır. Bizim bu yoldaki prensibimiz kendisinde meclisten ayrı bir mevcudiyet mahiyeti ve ekseriya müşkül zamanlarda Millet Meclisi ile çatışmak salahiyetini gören bir icra kuvvetini kabul etmemektir. Fırkamız cümhuriyetsiz bir Türkiyenin yaşamasını mümkün görmediği kadar memleketimiz için vahdeti kuvadan ayrılan cumhuriyet idaresini de payidar ve muvaffak telâkki etmiyor. Diğer taraftan ileri ve nazarî bir vahdeti kuva fikrinin icra kuvvetini muvaffakiyetten alakoyacak, hattâ bazen felce uğratacak mahzurlarını karşılayan hükümlere ve icra kuvveti ile teşri selahiyeti arasındaki iş bölümü esaslarına da ehemmiyetle sadık bulunuyoruz. Teşkilâtı Esasiye kanununda bu hükümler vardır.

MILLIYETÇILIK:

Cümhuriyet Halk Fırkası Türkiyenin yaşaması, ilerlemesi ve bakası için milliyet vasfında en büyük kuvveti görmektedir. Fırka programımız millet ve milliyet tabirlerini bazen çekip uzatan, bazen sıkıp darlaştıran; fakat her iki halde de memleket için büyük zararlar getiren ölçüsüz mahiyetten kurtarmıştır. Program metnine göre (Türk içtimaî heyetinin seciyelerini ve başlı başına müstakil hüviyetini mahfuz tutmak esastır.) Fakat bu fikirde bazen kaba bir gurur halini alan ve dünyanın ileri gidişi muvacehesinde küskün bir infirada yol açan sıkı hodbinliğe Fırkamız telâkkilerinde yek yoktur. Proğrammız (terakki ve inkişaf yolunda ve beynelmilel temas ve münasebetlerde bütün muasır milletlere müvazi ve onlarla bir ahenkte yürümeyi) hassaten kaydediyor. Fırkaca Türk milleti büyük beşeriyet ailesinin bir uzvudur. Ancak milletimizin hususi seciyelerinin ve müstakil hüviyetinin mahfuz kalması için her nerden gelirse gelsin ve her ne mahiyette olursa olsun beynelmilecilik cereyanlarına kapılmanın millî felâketler doğuracağına kaniiz. Her ferdimizin bundan dikkatle kaçınmasını lüzumlu görürüz. Programın iktisat kısmında amele ve işçilerimiz için milliyetçilik şartını zikre sebep olan esas fikir de budur. Programın maarife ait kısmında millî tarih için yazılan maddedeki şu fikir de bu noktanın tenvirine yarar: (Millî tarih bilgisi Türkün millî varlık için zarar verecek her cereyan önünde yıkılmaz mukavemetini besleyen mukaddes bir cevherdir.)

Fırka esaslarına göre (Millet; dil, kültür ve mefkûre birliği ile biribirine bağlı vatandaşların teşkil ettiği bir siyasî ve içtimaî heyettir.) Millet mefhumu milliyet fikrinin anası olduğuna göre Fırkamızın kabul ettiği milliyetçiliği izah için bu tariften geniş surette istifade edeceğiz:

Fırka esaslarında millet, ancak vatandaşların teşkil ettiği siyasî ve içtimaî heyet olmasına ve programımızda vatan (Bugünkü siyasî sınırlarımız içindeki yurt) olarak tarif edilmesine göre Fırkamızın anladığı milliyetçiliğin siyasi mukadderatları bizden ayrılan kütlelerle münasebeti yoktur. Ayrı ayrı dinlere sahip olan ve vatanımızın hudutlar haricinde yeryer ya müstakil devletler kurmuş ve yahut başka devletlerin tabaası vaziyetinde bulunmuş olan Türkler hakkında sıcak bir sevgi ile meşbu alâkamızı muhafaza ederiz. Ancak gittikçe inkişaf eden tarihî hakikatlere göre miktarları büyük yekûnları dolduran bu kütlelerde aramızdaki kan karabetini ve tarih karabetini bu günkü siyasî iştigalimizin dışında bir ilim mevzuu telâkki ederiz.

Tekrar tarifimize dönelim. Program maddesinde millet, (Dil, kültür ve mefkûre biliği ile birbirine bağlı..) diye yazılıdır. Dil birliğinin milliyet fikrindeki ehemmiyeti meydandadır. Kültür birliğini, maziye beraber bağlı olmak, zengin ve müşterek bir hatırat mirasına sahip olmak, geçmiş zamanların acı ve tatlı hayatını beraber yaşamış, ümitleri beraber beslemiş, büyük eserleri beraber yapmış, büyük müşkülleri beraber yenmiş olmak tavzih edebiliriz. Bundan başka, doğru manada millet fikrini tamamlamak için ; beraber yaşamak yolunda müşterek arzu ve muvafakatta samimî olmayi ve sa sahip olunan mirasın muhafazasına müşterek fedakârlikla birlikte devam hususunda arzu ve irade iştirakini ilâve etmek icap eder.

Bu izahatın faidesini arttırmak için sözlerimizi nazarilikten çıkarmak ve tariflerimizi bugünkü Türk milletini teşkil eden vatandaşlar kütlesine tatbik etmek lâzımdır.

Bugünkü türk milleti siyasi ve içtimaî camiası içinde kendilerine kürtlük, çerkeslik ve hattâ lazlık ve pomaklık gibi fikirler telkin edilmiş olan vatandaşlarımızı kendimizden sayarız. Mazinin karanlık istipdat devirlerinden kalma bir miras olan ve uzun tarihî tekallübatın mahsulü bulunan bu yanlış telâkkileri hulusla ve samimiyetle düzeltmek vazifedir. Bu günkü ilmî hakikatler beş on bin bir kaç yüz bin ve hattâ meselâ bir milyonluk kütlelerde müstakil bir milliyet tasavvur etmeğe imkân bırakmaz. Bizim bu milletdaşlarımız hakında duyduğumuz bağlılığın mundkariz Osmanlı Hükûmetinin güttüğü (ümmet siyaseti) ile hiç bir alâkası yoktur. Biz bu mevzuu saf bir milliyet fikrile alıyoruz.

Hiristiyan ve musevî vatandaşlar içinde ayni açıklıkla fikirlerimizi söylemek lâzımdır. Fırkamız bu vatandaşları da biraz evel iyzah ettiğimiz dil ve emel birliğinde iştirak kay

(Devamı 5 inci sahifede)

YARIN AKŞAM: saat 9,30 da
MAJİK SİNEMASINDA
BÜYÜK GALA MÜSAMERESİLE
AL JOLSON
ONU ŞARKIYLA SÖYLE
Telefon Beyoğlu 560

Tiyatro, Sinema

İstanbul Belediyesi
Darülbedayi temsilleri
BUGÜN akşam saat 21,30 da
Mum Söndü
Komedi 5 Tablo
Yazan: Musahipzade Celâl.
Tenzilâtlı halk gecesi
Altı yaşından aşağı olan çocuklar tiyatroya kabul edilemezler.

Kadıköy
Sürreya Sinemasında
Bugünden itibaren
AŞK RESMİ GEÇİDİ
Maurice Chevalier'nin Şaheserî

ŞIK SİNEMADA
Mevsimin en büyük filmi olan ve LİLİAN HARVEY HENRİ GRATA tarafından temsil edilen
CENNET YOLU
fi'minin Fransızca kopyesi muvaffakiyetlerle devam ediyor. Bugün ve yarın son günüdür. Görmeyenler istifade etsinler.

Kiralık hane
Sultanahmette Sanayi mektebi caddesinde üçoda ma bahçe elektrik ve terkosu havi bir hane ittisalinde attar Mehmet Efendiye müracaat etmelidirler.

TABOU

Bir güzellik harikası
Pek yakında MELEK'te

dikkat münakasalı bir konferans verildi

di altında tamamen türk olarak kabul eder. Bu telekkilerimizde de istibdat devirlerindeki raayâ zihniyetinden eser olmadığını söylemk bile zaittir. Bundan başka bu samimi söz lerimizde imparatorluğun son senelerinde meşrutiyet gürültüleri arasındaki suni ve câli vatandaşlık tezahüratına benzemiyen ve prensiplerimize uyan hakikî bir mana görmek lâzımdır.

Milliyet ruhu fırka programının her faslında yer almıştır. Sermayede, talim ve terbiyede, amelelik ve işçilikte millî düşünceden esas olarak bahsolunuyor. Bilhassa maarif esaslarında biribirlerini takip eden maddelerde bu fikir tekrar olunuyor. Programa göre (Cümhûriyetçi, Milliyetçi ve Lâyık vatandaş yetiştirmek tahsilin her derecesi için mecburi ihtimam noktasıdır.) Son mebus intihabatında müstakil mebusların evsafı hakkında Fırka Riyaset Divanının neşrettiği beyannamede de bu şartın mühim bir yeri vardı.

Bazı yeni mefkûrecilerin unutur göründükleri milliyetçilik vasfı mevcudiyetimize temel olan mefhumların başındadır.

Yeni rejimin doğuşunda, ilerleyişinde ve muvaffak oluşunda en büyük tesirleri yapan milliyet ruhu Halk Fırkasının madî ve mefkûrevî hayatında sonuna kadar hükümran olacaktır.

HALKÇILIK:

Bu vasfın Fırkamızını isminde yeri olduğuna göre halkçılığa verdiğimiz ehemmiyetin büyük olduğu meydandadır. iFlhakika biz memleketin saadetini, vatandaşların birinin menfaati ötekini selbeden sınıf zihniyetinin hakimiyeti altında yaşamamasında görüyoruz. Millet ve milliyet mefhumlarını anlamış vatandaşların kütleleşmesi ancak bu mefhumların halkçılık zihniyeti ile incelmesi ve saflaşması sayesinde mümkün olur. Bugünün bir içtimaî heyetinin yalnız kendisini bir millet olarak hissetmesi yeni zamanın iftirak hisleleri uyandıran zararlı cereyanlarına mukavemet için kâfi gelmiyor. Bir vatan içinde menfaatler, mutlaka bazı vasıfların benzeyişi ve müşterekleşmesi iddiasından gildilerek sınıflaşmak yolu ile temin edilemez. Cümhuriyet Halk Fırkası, tek vatandaşın olduğu kadar çalışma zümrelerinin hususî menfaatlerinin de devletin ve memleketin umumî menfaati cerçevesi içinde temin olunabileceğine kanidir. Bütün dünyada görülen misallere bakarsak sınıflaşmak fikri insafsız, ihtiraslı ve taassuplu bir sınıf mücadelesini ve bu da vatandaşların mütemadî çatışmasını doğuruyor. Bu çatışma bir devletin yaşamasında ve tehlikelerden korunmasında en büyük kuvvet olan millî birliği ve milliyet fikirlerini yavaş yavaş tahrip ediyor. Bu delküte mas millî kuvvetlerin beyhude yere israfına sebep oluyor. Bu sebeple biz sınıflaşmayi reddediyor ve bunun yerine milletçe kütleleşmek fikrini müdafaa ediyoruz.

Programımızda (kanunların önünde mutlak bir müsavat kabul eden ve hiç bir ferde, hiç bir aileye, hiç bir sınıfa,hiç bir cemaata imtiyaz tanımıyan fertleri halktan ve halkçı olarak kabul ederiz.) hükmü vardır. Bu tarifte sayılan fertğ aile ve cemaat imtiyazları bugün filen kalmamıştır. Memleketin bu günkü umumî bünyesi de kimsenin böyple bir iddia dermeyan etmesine müsait değildir. Fakat memlekette bir sınıf şuuru uyandıracak tahrikât hissediliyor. Bu tahrikât şimdilik siyasî, içtimaî ve iktisadî şartları büsbütün başka memleketlerden gelen serpintiler halinde olmakla beraber biz bu zeminde uyanık olmak lüzumuna kaniiz.

Fırkannı sınıf telakkisini reddeden prensibini programımızdan aynen okuyurum: (Türkiye Cümhuriyeti halkını ayrı ayrı sınıflardan mürekkep değil ve fakat ferdî ve içtimaî hayat için iş bölümü itibarile muhtelif mesai erbabına ayrılmış bir camia telâkki etmek esas prensiplerimizdendir. Küçük çiftçiler, küçük sanayi erbabı ve esnaf, amele ve işçi, serbest meslek erbabı, sanayi erbabı, büyük arazi ve iş sahipleri ve tüccar Türk camiasını teşkil eden başlıca çalışma zümreleridir. Bunların her birinin çalışması diğerinin ve umumî camianın hayat ve saadeti için zarurîdir.

Fırkamızın bu prensiple istihdaf ettiği gaye sınıf mücadelesi yerine içtimaî intizam ve tesanüt temin etmek ve biribirini nakzetmiyecek surette menfaatlerde ahenk tesis eylemektir. Menfaatler kabiliyet ve çalışma derecesile mütenasip olur.)

Fırkamız kendi hüviyetini tarif eden halkçılık vasfında demokratik manasını da görmektedir. Fırka programının âmme haklarını kaydeden kısmında şu şatırlar vardır:

(Vatandaşlara Teşkilâtı Esasiye kanununun verdiği ferdî ve içtimaî hürriyet, müsavat, masuniyet ve mülkiyet haklarını mahfuz bulundurmak fırkamızça ehemmiyetli esaslardandır.)

Vicdan, düşünmek, söylemek, yazmak, seyahat, akit, çalışmak, ticaret yapmak, mülkiyet, tasarruf, içtima, ceniyet şirket hak ve hürriyetleri, ve şahıs masuniyetleri can,mal, irz, mesken masuniyetleri Fırkamızın hürmet ettiği esaslardır. Fakat vatandaşlar bütün bu hürriyetleri kullanırken devlet otoritesinin mahfuz kalması ve başkalarının hürriyetleri hududunun aşılmaması Fırkamız için mühim bir dikkat noktası teşkil eder. Proğrammızın halkçılıktan bahseden maddesinin başında bu fikir şu yolda ifade olunmuştur:

(Irade ve hakimiyetin kaynağı millettir. Bu irade ve hakimiyetin devletin vatandaşa ve vatandaşın devlete karşılıklı vazifelerinin hakkile ifasını tanzim yolunda kullanılması Fırkaca büyük esastır.)

Vatandaşlara devlet müesseselerine hürmet etmeleri lüzumu ve devlet otoritesinin ehemmiyeti hakkında Fırka programının diğer taraflarında yazılı olan iki noktayi da bu münaşebetle aynen okumayi faydalı addederim:

(Türk milletine, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve Türkiye devletine hürmet etmek ve ettirmek hassası bir vazife olarak telkin olunur.)

(Bütün inkılap neticelerini, vatandaşların tam emniyetini ve millî nizam ve inzıbat ıdahili ve adlî teşkilât ve kanunları ile koruyan ve hiç bir hâdise veya tesir önünde sarsılmıyan bir hükûmet otoritesi kurmak ve işletmek işlerimizin temelidir.)

DEVLETÇİLİK:

Vazifesi, dahilde emniyet ve asayişi temin ve ecnebî devletlerle münasebetleri tanzim etmekten ve nihayet vatan müdafaasını hazırlamak tan ibaret olan basit devlet telakkisi çoktan tarihe karışmıştırı. Gittikçe nevileri artan beşerî ihtiyaçlar, gittikçe çoğalan ve büyüyen sinai müesseseler, toprak istihsalâtının çoğalması, nevilenmesi, umumileşmesi, nakil vasıtalarınnı büyümesi, süratlenmesi ve ticaret teşebbüslerinin kıt'aları, bahrimuhitleri aşan dünyaşümul bir azamet alması ve bil hassa bütün dünyanın yeni ve muğlak iktisat vaziyeti iktısadî faaliyetlere girift ve biribirine bağlı bir mahiyet vermiştir.

Bu yeni vaziyette bir milletin başka miletlerle iktısadi münasebetlerini tanzim etmek büyük ve mühim bir mesele olduğu gibi vatan hudutları içindeki yaşayışını şartlarnıı, kazanmannı yollarını kurmak ta büistilzam ediyor. Fertleri ve yahut yük bilgili ve dikkatli bir çalşmayi şirketleri bu muğlak ve teferruatlı çalışmannı yeğâne unsuru olarak görmek, bu işlerde devlete faaliyet hissesi ayırmamak ve hattâ icabında devletin tanzim ve müdahale hakkını tanımamak liberal mesleğin artık dünyanın her tarafında hatırası kitaplarda kalan prensiplerinden ibarettir.

Devletçilik vasfını yeni programında tebarüz ettirmiş olan Cümhuriyet Halk Fırkası dünyanın yeni telakkilerine tetabuk ettiği kadar bil hassa memleketimizin hususî icaplarına da uyan bir zihniyeti kabul etmiş oluyor. Proğrammızın bu mefhumu tarif eden maddesinde, memleketin bütün istihsal menbalarını ve vasıtalarını devletleştiren, serbest ticaret ve mülkiyet haklarını tanımıyan serbest sermayenin çalışmasına müsaade etmiyen ve bütün iktısat faaliyetlerini benimsiyen aşırı devletçilik fikirlerine yol açmıyacak bir vuzuh vardır. Maddenin metnini okuyorum:

(Ferdî mesai ve faaliyeti esas tutmakla beraber, mümkün olduğu kadar az zaman içinde milleti refaha ve memleketi mamuriyete irişdirmek için milletin umumî ve yüksek menfaatlerinin icap ettirdiği işlerde — bilhassa iktısadî sahada — devleti filen alâkadar etmek mühim esaslarımızdandır.)

Maddede bahsedilen fili alâkatabirini yanlış anlamamak için programın başka bir tarafındaki şu maddeyi de okuyalım:

(Memleketin inkişafında bütün ticaret faaliyetleri mühimdir.)

Bu tariflerden pek iyi anlaşılır ki biz ticaret faaliyetlerini serbest tutmakla ve fertlerin çalışması için sahayi açık bulundurmakla beraber yapılması lâzım olan işlerden şahsî teşebbüslerin başaramıyacaklarını ve yahut şahsî teşebbüse bırakmakta zarar tasavvür ettiklerimizi devlete yaptırmak yolunu takip ediyoruz. Bununla beraber fertlerin ve şirketlerin yapabilecekleri işlerde onların semereli ve muvaffak olarak çalışabilecekleri şeraiti tanzim etmeği de devletin vazifesi sayıyoruz. Programmızın iktısat kısmında hakim olan devletçilik ruhu bütün bu noktai nazarları tesbit ediyor.

Meselâ, serbest bir ticaret sahası olarak bırakılmış olan sigorta işleri ve kredi meselelerile ihtiyacım talep ettiği ehemmiyetle iştiğal edeceğimi zi söyliyoruz, Ve yine meselâ haricî ticaretin tanziminden bahsederken millî mahsulat ve mamulatımızın revaçlarını teshil ve şöhretlerini muhafaza tedbirleri ile yakından alâka dar olacağımızı ifade ediyorub. Bu nunla haricî ticaretimizi tahrip eden bir hastalık halindeki tağşiş işlerile mücadele edeceğimizi ve çalışmalarında serbest olan ihracat tacirlerine milî mallarımızı kıymetlendirecek temizlemeğe ve tasnife mecbur tutacağımızı söylemiş oluyoruz,

Küçük ve büyük sanayii himayeden bahseden program maddesi bu himayeyi ve teşviki iptidaî madde müstahsillerinin menfaatlerine uygun olmak şartına bağliyor. Meselâ zeytin yağlarımıza hariçte müşteri ararken sanayiin teşviki namına nebatî yağ çıkarılan iptidaî maddeleri gümrüksüz sokmakta elbette isabet olmaz. Ipekli mensucat sanayiini himaye için memlekete ucuz tarifeli gümrükle ham ipek sokmak ta tabii ipek müstahsillerini mütees sir eder. Bu vaziyetlerde devletçiliğin rolü barizdir. Kara, deniz ve hava nakliyeciliğini ve nakliye tarifelerini tanzim etmek te devletçilik mefhumuna giren vazifelerdir.

Alelumum devletçilik aleyhinde söylenen fikirlerden biri de devlet müdahalesinin iyi kazanmanın lüzumlu bir âmili olan serbest çalışmağı tazyik ettiğidir. Fakat bu mütaleanın karşısında da lüzumlu yerinde devlet müdahalesi olmadığı zaman diğer haricî şartların hem ka zanmak istiyenleri, hem de memleketin bütün hayatını tazyik edeceği mütaleası vardır. Fırkamız iktisat siyasetinde devleti yapıcı ve idare edici olduğu kadar tanzim edici bir birlik unsuru olarak kabul ediyor. Bir siyasî fırkanın yapılması elzem inşa ve imar işlerini ihmal etmesi ve iktısadi faaliyetlerin tanziminde mesuliyet almaması kolay ve mesuliyetsiz bir günlük siyaset olur. Fakat biz, geçmiş zaman hesaplarını tasfiye yolunda çekilen sıkıntılara rağmen günü işlerini tanzim ederken ayni zamanda vatan şevketli bir istikbal hazırlıyabilmek için devletçilik yükünün mesuliyetli ağırlığı altına girmekte asalet ve isabet görüyoruz. Yeni programda Fırkannı, yapılan demiryollarımızı büyük feyiz ve kuvvet vastıası olarak tarif etmesi ve demiryolu yapmak politihissin tezahürüdür.

kasında ısrar eylemesi bu yüksek

Hiç bir iktisadî işte her zaman herkesi ayni derecede memnun edecek bir yol bulunmaz. Fakat biz bu fikirde yüksek derecesine iman ettiğimiz millî aklı selime ve nefse itimat hislerimize güveniyoruz.

* * *

Devletçilik bahsının Cümhuriyet Halk Fırkası programındaki iktısadî prensiplerle irtibatı olduğunu kaydetmiştik. Bu münasebetle iktısat fikirlerimizden evvelce söylemediklerimizi de hulâsa olarak bu bahse eklemek doğru olacaktrı.

TİCARET VE SERMAYE:

Fırkamız serbest ticaretin ve normal çalışan sermayenin dostudur. Ezici ve gayri meşru istismarcı sermayenin düşmanıyız. Memleketin inkişafı için bütün ticaret faaliyetlerinin ehemmiyetini kaydeden programmız şu şartı ilâve ediyor:

(Normal çalışan ve tekniğe istinat eden sermaye sahipleri teşvik ve himayeye lâyıktırlar.)

Normal çalışmak ve tekniğe istinat etmek tedbirlerini izaha değerli buluyorum: Muharebeler devrini takip eden senelerde birçok müteşebbisler az zamanda milyoner olmak ihtirası ile hareket etmişlerdir. Bu gayri tabiî teşebbüslerin birçoğu yıkılmış ve müteşebbisler sahneden çekilmiş olmakla beraber normal ticaretin meşru ve muayyen kârı ile iktifa etmek dürüştlüğü ve tabiiliği henüz tamamen avdet etmiş değildir. Hakiyki teminat karşılığı olmak sızın kredi bulmak imkânlarını büsbütün ortadan baldırmak bu yaranın tedavisi için esaslı tedbirlerden biri olacaktır.

Ayni devrin ticaret teşebbüslerinin birçoğunda ticaret tekniğinin basit kaidelerine bile riayet edilmediğini görüyoruz. Kâr hesabı için yalnız alım ve satım fiyatları arasın daki farka bakan amorti, faiz, vergi, ücretler, kira, nakliye sigorta gibi maliyet fiyatına tesirli birçok âmilleri hiç düşünmiyen tacirler az değildir. Ziraat, sanayi ve hattâ inşaat sahiplerinde de bu yanlış gidişin tahribine kurban olanlar her yerde görülüyor. Dertlerini gizliyen betbaht hastalar gibi için herkesi ve kendilerini aldatan ve nihayet çöken bir nevi gizli ticaret musapları da vardır.

Bütün bunlar yıkılırken kendileri le beraber diğerlerini de sürükliyorlar. Ve nihayet piyasalarımıza elemli bir emniyetsizlik hâkim oluyor. Fırkamız bu zihniyetlerle mücadeleyi lüzumlu görmektedir.

AMELE VE IŞÇİLER:

Ticaret ve sermayenin bu serbest faaliyetinden bahsettikten sonra iş zümreleri arasında ahenk esasını gü den fırkamızın amele ve işçiler için düşündüklerini de söylemek lâzımdır. Milliyet fikrine sadık Türk amele ve işçilerin hayat ve haklarını ve menfatlarını göz önünde tutacağız. Bunların çalıştıkları sermaye müesseseleri tarafından sihhatlerinin korunması, bakım ve tedavileri hıfzıssıhha kanununa geçirilmiştir. Amele mıntakalarında kadın işçilerin çalıştıkları esnada çocuklarına bakacak müesseseler yaptırılmasına ve bunların arttırılmasına çalışacaktır. Sây ile sermaye arasında ahenk tesisi ve bir iş kanunu ile ihtiyaca kâfi hükümlerin vazı fırkamızın mühim işleri arasındadır.

KOOPERATIFÇILIK VE ÇIFTÇILER:

Fırka programının dikkate değerli bir tarafı da kooperatifçiliğin yeni prensiplerimiz arasında mühim bir yer almış olmasıdır. Programda kredi ve istihsal kooperatiflerinden bahis vardır. İstihlâk kooperatifleri şimdilik prensipler arasına alınmamış ve bunun revacı hususi teşebbüslere terkedilmiştir. Kooperatifçilikte takip edilen bu sıra dünyanın normal kooperatif telâkkilerine de uygundur. Ziraî kredi kooperatiflerin den müstahsil küçük çiftçiler lehine büyük neticeler umuyoruz. Bunların çoğalması çiftçiyi kendi kredi ihtiyacını kendi tasarrufları semeresinden ucuz faizle ve kolaylikla temin etmek faidesine kavuşturacaktır. Bundan başka ziraî kredi kooperatifleri sayesinde millî bir sermaye toplanmış, toprak mahsullerinin maliyet fiatını yüksek bir dereceye çıkaran gayri meşru faizçilik ile mücadele edilmiş olacaktır. İstihsal kooperatifleri bir taraftan müstahsil lerin yalnız istihasl için ihtiyacı olan vasıtaları tüccar vasıtasiyle olmaksızın tedarik edecek ve diğer taraftan zirai mahsulleri ekseriya uzun bir zincir halinde kademelenen mutavassıtların delâleti olmadan satacaktır. Bu suretle müstahsil mahsulünün istihlâk piyasasında veya ihraç iskelesindeki fiatından azamî - istifade edecektir.

Bu iki cins kooperatifin tekâmulu ve nihayet birlikler halinde teşriki mesaisi Türkiye nüfusunun üçte ikisini teşkil eden toprak müstahsillerine mahsullerini ucuza mal etmek ve fazla kârla satmak gibi mühim faideler temin eyliyecektir.

Kooperatifçilik fikrinin revacını serbest ticaret fikrile tearuz halinde görenler vardır. İstihsal ve satış kooperatiflerinin çoğalması ve umumileşmesi gerçi tüccarların müstahsillerin menfaati aleyhine fazla kazanç yapmaları yolunu kapar. Fakat unutmamak icap eder ki, bütün dünyada kooperatiflerin bir asra yaklaşan uzun bir ömrü olmasına rağmen asıl büyük ticaret inkişafı da bu son asır içinde vuku bulmuştur. Şu halde kooperatifçilik ticareti büsbütün ortadan kaldırmak değil belki onu meşru bir kâr ile iktifaya sevketmek ve memlekette yetiştirilen mühim maddelerin getireceği faideyi yetiştiren ile memleket haricinde satan arasında makul bir nispette taksim etmek gayesine hizmet eder. İstihsal ve satış kooperatiflerinin büyük ihracat işlerini bizzat idare edecek kemale gelmeleri için uzun zamanlara ihtiyaç vardır. Bu takdirde de bugünkü ihracat ticaretine konan sermayeler yine kooperatif dışında kalacak müstahsillerin malları üzerinde çalışır. Bu sermayelerin diğer ticaret sahalarında işlemesi ve yahut satış kooperatiflerinin muhtaç olduğu krediyi temin yolunda meşru bir faiz ve kâr ile çalışması kabildir.

Bundan başka memleketin pek çok işlerinde kendine çalışma sahası bulacak olan sermayenin en nihayet kendisine ziraî ve sinaî istihsal sahalarında kârlı işler bulacağı da tabiidir.

Fırkanın takip ettiği devletçilik mefhumunun yanında kooperatiflerden de bahsedilmesi bazı suitefehhümlere yol açmıştrı. Bu fikirleri tashih için Fırkamızın tasavvur ettiği kooperatifçiliği tarif ettiğimiz çerçeve içinde mütalea etmek kâfiidir. Her iktisadî faaliyeti yalnız devletin iştigali sahasına alan ve kooperatif zihniyetinde kollektivizme giden yollarla Fırkamızın hiç bir alâkası yoktur. Zaten milliyetçi, milkiyetçi ve aileci bir teşekkül olan Fşrkamızın umumî evsafı bu telâkkiye müsait olmamak lâzımgelir.

KREDİ:

Kredi meselesi Fırka proğrammız da geniş bir zemin işgal ediyor. Millî krediyi temin edecek sermayenin millî çalışma ile kazanılmış ve biriktirilmiş olması programda mühim bir esastır. Millî Tasarruf Cemiyetinin burada takdir ile kayde lâyik gördüğüm telkinleri ve millî bankalarımızın teşvik ve teşebbüsleri neticesinde son bir iki sene zarfında halkın biriktirdiği paralar mühim bir yekûna baliğ olmuştur.

Küçük sanayi erbabına da teşmiil kabil olan ziraî kredi kooperatifi tipinin millî tasarrufa hizmet noktasından da ehemmiyeti çoktur. Alelumum kredi işlerinin ucuzluk ve kolaylikla temini programda yer tutuyor.

Ziraat Bankası zirai kredi kooperatiflerinin ana bankası olmakla beraber bir taraftan da büyük çiftçilere ipotek mukabili kredi açmakta devam edecektir. Bankanın idare şeklini kuvvetlendirmek ve sermayesini arttırmak Fırkanın esaslı çalışma mevzuudur. Küçük sanat erbabı ve esnaf kredisi için çalışıyor ve çalışılacaktır. Balıkçılık ve süngercilik için kredi ihtiyacı vardır. Fırka Sanayi ve Maadin Bankasının birçok icapların tesiri altında bazı müesseselerin iştirak hislerine veya işletilmelerine bağlı bulunan sermayesini sermayeler hakkındaki umumî prensipimize uyacak tarzda hareketli bir hale getirmeği derpiş etmiştir.Banka şimdiden bu yolda çalışıyor. Memlekette ticaret için kısa vadeli bol kredi vardır. Emlâk kredisi hakkındaki noktai nazarımız alelumum krediyi ucuzlatmak yolundaki prensipin zikri ile ifade edilmiş olur.

VATANIN İSTİSMARI:

Vatanı vatan için istismar etmek Cümhuriyet Halk Fırkasınnı büyük gayesidir. Bunun için ormanlarş, madenleri işletmek çok ve eyi hayvan yetiştirmek memlekete milyonlar kazandıracak olan deniz mahsullerinden, balıkçılık ve sünvercilikten istifade etmek başlıca fırka prensipleridir. Fırka programı bu faaliyetleri hem en mühim prensiplerimizden birisi olan tediye muvazenesini düzeltecek ve hattâ elhimize çevirecek bir kıymette görüyor, hem de daha geniş olmak ihtiyacında bulunan senelik varidat bütçemize bu yoldan kuvvetli yardımlar umuyor.

LÂYIKLIK:

Din telâkkilerinin memleket işlerinin tanziminde tesiri haiz olması yüzünden birçok devletler gibi Türriye de uzun asırlar pek çok zararlar görmüştür. Bu sebeple vatanımızın maziden kalma büyük dertleri tedavi olunurken ilk alınan inkılâp tedbirleri arasında din ile dünya işlerini biribirinden ayırmağa Fırkamız büyük ehemmiyet vermiştir. Bugün Türkiyede din telâkkisi her tek vatandaşın kendine ait vicdanî ve şahsî bir mesele halindedir.

Lâyiklık aslâ dinsiz olmak veyahut dinsiz olmağ istemek demek değildir. Türkiyede herkesin istediği gibi ibadetini yapması Teşkilâtı Esasiye kanununun teyit kuvveti altındadır. Kendi zatî inanışına göre dindar olan bir vatandaş bu vicdanî kanaatine sadakatle bağlı kalmakla beraber samimî surette layik olabilir.

Fırkamızın layıklık vasfı program da şöyle tarif edilmiştir:

(Fırka, devlet idaresinde bütün kanunların, nizamların ve usullerin ilim ve fenlerin muasır medeniyete temin ettiği esas ve şekillere ve dünya ihtiyaçlarına göre yapılmasını ve tatbik edilmesini prensip kabul eder.

Dn telakkisi vicdanî olduğundan Fırka, din fikirlerini devlet ve dünya işlerinden ve siyasetten ayrı tutmağı milletimizin muasır terakkide başlıca muvaffakiyet âmili görür).

Dinî menkulatı hayata hâkim kılan medreselerin ve şeriat kaidelerile dünya meseleleri hakkında hükümler veren şerî mahkemelerin kaldırılması, hurafeden uzak muasır mektep tahsilinin yeni nesle tatbiki memleketin hakikî kurtuluşunu temin etmiştir. Bu şayede Türkiyenin medenî siması birçak Avrupa devletlerinin üstünde mümtaz bir asaletle parlamaktadır. Fırka bu vasfını en haklı bir kıskançlıkla muhafaza eder.

İNKILÂPÇILIK:

Vatanın bugünkü tam kurtuluşunu ve milletin şerefli bir içtimaî heyet olarak istikbale gidişini inkılâp semerelerine medyunuz. İstilâ ordularının memleketten kovulmasına hattâ muahedelerle kazanılan istiklâlin mahfuz kalmasına rağmen inkılâbı tahakuk ettirilmemiş bir Türkiyenin yaşaması ve kurtulması mümkün olamazdı. İnkılâbın en büyük ve en kıymetli eseri cümhuriyettir. Fakat bu büyük eserin yanında yeni medenî kanunun ve adlî kanunların yapılması, şeri mahkemelerin, medreselerin kaldırılması, tek mahkeme ve tek mektep usullerinin konması, dervişliğin menedilmesi tekke ve türbelerin kapatılması, şapka giyilmesi ve nihayet yeni Türk harflerinin kabul olunması, hiç biri ötekinden ehemmiyetsiz olmıyan ve her biri diğerini tamamlıyan bir sıra inkılâp semereleridir. (Fırkamız milletimizin birçok fedakârlıklarla yaptığı bütün bu inkılâplardan doğan ve inkişaf eden prensiplere sadık kalmağı ve onları müdafaa etmeği esas tutar.)

SON SÖZ

Bugünkü konferansımda programızın esaslarını ve Fırkanın ana vasıflarnıı ve bunlarla beraber iktisat prensiplerimizin hülâsını anlatmağa çalıştım. Bu esasları söylerken programın diğer kısımları hakkında da münasebet düştükçe kısa izahat verdim. Bu kısımlar okumakla da anlaşılacak mahiyettedir. Bu maksadı temin için bugün konferansımı dinlemek zahmetini ihtiyar eden muhterem zevata Fırka programları dağıtılmıştır.

Son söz olarak programımızın esas kısımları hakkındaki konferansın faidesini şümûllendirmek için fikirleri bizim fikirlerimize uymıyanlarda dahil olduğu halde bu salonda hazır bulunanları hasbihale davet ediyorum ve sözlerimi bitiriyorum. Kısa bir fasıladan sonra bu yolda dermeyan olunacak fikirleri dinlemeğe ve cevaplarını arzetmeğe âmâde bulunacağım.

Türk Sanayii Tehlikede! Ne yapmalı?

(Başı birinci sahifede)

Her iktısat memleketinde olduğu gibi, bizde de gümrüklerle ve sair surette İngiliz sanayi mamûlâtının Türkiye'ye teveccüh edecek akınının şiddeti hafifletilmezse, nahîf Türk sanayii mukavemet edemez .

Ve sonra, dünya sanayi istihsalâtı yavaş yavaş canlanıyor. Beynelmilel istihsal müş'ireleri bu hakikati gösteriyor. İngiltere'den ve Amerika'dan başlıyan dikkate lâyık bir sanayi hareketi var. Durgunluktan harekete geçen dünya sanayii, Türk sanayii için, kârlı değil zararlıdır. Türk sanayii, dünya sanayiinin durgunluğu esnasında inkişaf etti, o durgunluğun devamile şiddetle alâkadardır.

Nihayet ham ve mamûl madde fiatlerindeki fark kapanıyor. Mamûl madde istihsali artıyor ve fiatı düşmek temayülünde bulunuyor. Diğer taraftan ham madde istihsali tanzim ediliyor ve fiatı yükseltmek için sistemli ziraat usulüne doğru gidiliyor. Bu cereyan müspet neticeler verirse, Türk sanayiini tahrik eden ehemmiyetli kuvvetlerden sonuncusu da zail olacaktır.

Türk sanayii tehlikededir. Türk sanayii son bir yardımcı ile, zayif bir teşviki sanayi kanunile baş başa kalacaktır. Türk sanayiini saran tehlike el ile dokunulur gibidir. Bu tehlikenin inkişaf temayülü azalan değil, artan istikametedir. Tehlikeleri evvelden görmek modern ekonominin şiarıdır. Türk ekonomisi bir modern ekonomi olmak ister. Türk ekonomisi, yaklaşan ve büyüyen tehlikeyi görmeli, tedbirlerini almalıdır.

Türk gümrüklerinde bir revision, Türk sanayiinin maliyet fiatinde bir revision, ihtiyaçlarda ve mahreçlerde bir revision, Türk parasının beynelmilel kiymetinde bir revision, sanayiimizin demir gibi müdafaası için girişilecek esaslı islâhatın baş mihverleri olmalıdır.

Müderris
Nizamettin ALİ

Yılbaşı Piyangosu

(Başı 1 inci sahifede)

piyangosu biletleri bugünden itibaren satışa çıkarılmıştır.

Yılbaşı gecesi, herkesin talini tecrübe ettiği bir gece olmak itibarile, piyango müdürlüğü de bu gecenin hususiyetini nazarı dikkate almış ve piyangoyu ona göre tertip etmiştir.

Bilet satışına yılbaşı akşamı saat yediye kadar devam edilecek ve saat sekizde keşide Beyoğlunda değil, Darülfünun konferans salonunda yapılacaktır. Kazanan numaralr derhal tasnif edilerek matbaaya verilecek ve listeler dağıtılacağı gibi kazananlar da ikramiyelerini gece yarısından evvel gerek avans olarak, kısmen gerek tamamen tesviye edilecektir.

İkramiyeleri tevzi etmek için de Piyango Müdürlüğünün İstanbul ve Beyoğlundaki şubeleri sabaha kadar açık bulunduru lacaktır. Malûmudr ki evvelce yazdığımız gibi, bu piyangoda bir milyon, dört yüz bin, iki yüz bin, yüz elli bin, yüz bin lira gibi büyük mükâfatlar vardır.

Plânda mevcut olan dört adet 100,000 liralık mükâfat şu suretle tevzi edilecektir.

Bir milyon, dört yüz bin, iki yüz bin, yüz elli bin, lira kazanan dört ikramiye hangi numaralara isabet ederse o numaraların elli aşağısı ve elli yukarısı olan her numaraya biner lira, 1/10 bilet hesabile yüzer ve 1/2 0itibarile ellişer lira mükâfat verilecektir.

Yılbaşı piyangosu plânında mevcut beşbin amorti şu suretle tevzi edilecektir:

Bir milyon lira kazanan büyük ikramiye hangi numaraya isabet etmişse o numaranın en son rakamı ile nihayetlenen bütün numaralar yüzer lira yani 1/10 luk biletler onar lira, 1/20 lik biletler beşer lira amorti alacaklardır.

3 üncü Kolordu ilânları

Ordu sıhhiye ihtiyacı için 1 adet Elektrokaridiyoğraf cihazı pazarlık suretile 18/10/931 tarih pazar günü saat 16 da komisyonumuzda icra kılınacaktır. Taliplerin şartnamesini almak ve pazarlığa iştirak etmek üzre komisyonumuza müracaatı. (417).

(3089).

* * *

K.O. kıtaatının ihtiyacı için 2000 ampul alenî münakasaya konmuştur. İhalesi 1/11/931 pazar günü saat 14 te Fındıklıda III.K.O.SA.AL.KOM, nunda yapılacaktır. Taliplerin şartnameyi almak ve münakasaya iştirak etmek üzere yevmi ihaleden evvel teminatlarile KOM na müracaatları. (421) (3093).

* * *

Çatalca Müstahkem Mevkii için kapalı zarfla un alınacaktır. İhalesi 22-10-931 perşembe günü saat 15 te yapılacaktır. Taliplerin şartnamesini almak ve münakasaya girmek üzere teminat ve teklifnamelerile ihale saatinden evvel Fındıklı'da K.O.SA.AL.KOM. nuna müracaatları. (362) (2799)

* * *

1. F. Kıtaat hayvanatı için arpa kapalı zarfla münakasaya konmuştur. İhalesi 1-11-931 pazar günü saat 15 te Fındıklıda III. K.O.SA.AL.KOM. unnda yapılacaktır. Taliplerin şartnameyi almak ve münakasaya iştirak etmek üzere yevmi ihaleden evvel teklif ve teminat mektuplarile komisyonumuza müracaatları. (424) (3096)

ADEMİ İKTİDAR VE BEL GEVŞEKLİĞİNE

karşı en müessir deva SERVİN haplarıdır. Deposu İstanbulda Sirkecide Ali Riza merkez eczanesidir. Taşraya 150 kuruş posta ile gönderilir. İzmirde İrgat pazarındaki, Trabzonda Yeni Ferah eczanelerinde bulunur.

Devredilecek ihtira beratı

Blanketler ve emsalinin kesilmesi ve tazyik edilmesi,, hakkındaki icat için Sanayi Müdiriyeti umumiyesinden istihsal edilmiş olan 6 teşrinisani 1929 tarih ve 975 numara ve kutularnı imlâsı bandrollanmasınır ve emsali hususlarında müstamel makinelerin donanimlerine dair,, hakkındaki icat için Sinai Müdiriyeti aliyesinden istihsal edilmiş olan 28 teşrinisani 1928 tarih ve 704 numaralı ihtira beratı bu kere ferağ ve yahut icara verileceğinden mezkûr ihtirayi satın almak veyahut isticar etme karzusunda bulunan zevatın İstanbul, Bahçekapı Taş Han No 43 - 48 de mukim vekili H. WK. İSTOK Efendiye müracaatları.

Kartal Malmüdürlüğünden :

Kartalda Üsküdar caddesinde, 100, 135, 450 lira kıymeti muhammineli üç kıt'a arsa temliken satılmak üzere 8-10-931 tarihinden itibaren yirmi gün müddetle müzayedeye çıkarılarak ihalesi 28-10-931 çarşamba günü saat 15 te icra kılınacaktır. Bedeli peşindir. (3197)

Doktor

Hafız Cemal

Dahiliye hastalıkları mütehassısı

Cumadan maada hergün öğleden sonra saat (2,30 dan 5e) kadar İstanbulda Divanyolunda 118 numaralı hususî dairesinde dahilî hastalıkları muayene ve tedavi eder. Telefon: İstanbul 8923.

Sıra numarasını beklememek isteyenler, kabineye müracaatla veya telefonla randevu almalıdırlar.

Hacı Bekir
ZADE
ALİ MUHİDDİN
Ticarethaneleri: Mevsim münasebetile
Kaymaklı Lokum
Kestane Şekeri
YAPIYOR
PANGALTI
ŞUBESİNDE
Fondan Çikolata
Taze Pasta, Kek, Briyoş
HALEP YAĞİLE
BAKLAVA, TULUMBA TATLISI

HAYVAN SERGİSİ
Dolmabahçede Eski Hasahırlarda 26 Teşrinievvel Pazartesi saat 14 te
AÇILACAKTIR.
Sergiye at, kısrak, tay, eşek, katır, yavrulu kısrak, inek, boğa, dişi manda, manda boğası, koç, koyun kabul olunur.
Kaydü kabul: 17 Teşrinievvel Cumartesinden 21 Teşrinievvel Çarşamba akşamına kadardır.

Binek kamyonet mübayaası

Yüksek mektepler mübayaat komisyonundan:

Orman Ameliyat Mektebi için mübayaası takarrür eden bir adet binek kamyonetinin 28-10-931 çarşamba günü saat 15 te ihalesi icra edilmek üzere kapalı zarf usulile münakasaya konulmuştur. Şartnamesini görmek istyenler her gün ve münakasaya iştirak için de yevmi ihalede Fındıklı'da Yüksek Mektepler muhasebeciliği binasında komisyonumuza müracaatları. (2901)

İkinci daire su işleri müdürlüğünden

İzmir Vilâyetinde kâin Tiryanda deresi tebdili mecra ameliyatı kapalı zarf usulile ve (20) gün müddetle münakasaya vazolunmuştur.

1 — Ameliyat (3150) metre tulünde kanal küşadından ibaret olup yapılacak hafriyat (39000) metre mikabî kadardır. Ve bunun takriben (500) metre mikabî kaya hafridir.

2 — Münakasa Teşrinievvelin 22 inci perşembe günü saat on altıda İzmir Su İşleri dairesinde icra edileceğinden kapalı zarfların saati mezkûre kadar makbuz mukabilinde mezkûr Müdiriyete tevdi edilmeleri ve yahut taahhütlü olarak posta ile göndermeleri lâzımdır.

3 — Talipler 661 numaralı kanunun tarifatı veçhile ve şartnameye merbut nümunesine tevfikan tanzim edecekleri teklifnamelerini yukarıda yazılı saate kadar tevdi etmelidirler.

4 — Teklif mektupları berveçhi ati vesaiki ihtiva edecektir.

A — İmalât Nafia müteahhidi olabileceğine dair (Su İşleri Müdüriyetince kabule şayan) ehliyet vesikalarını ve ya Noterden müsaddak suretlerini.

B — Ticaret odasının itibarı malî mektubu.

C — Teklif bir Şirket mümessili tarafından yapılıyorsa Şirketin vekâletnamesi aslı veya Noterden müsaddak kopyası.

D — (2500) liralık muvakkat teminat akçesine ait Malsandığı makbuzu veya hükûmetçe muteber Millî bir bankanın nümunesine muvafık kefaletname mektubu.

5 — Taliplerin şartname, proje, mukavelename, ve teklif mektubu suretlerini görmek ve tetkik etmeleri lâzımdır. Bunun için Ankarada Sular Umum müdürlüğüne ve İzmirde Su İşleri müdiriyetine müracaatları.

6 — Mahalli ameliyatta tetkikat yapmak ve izahat almak istiyen taliplerin Teşrinievvelin 17 inci cumartesi günü saat 9.30 da Kuşçuburun istasyonunda hazır bulunmaları ilân olunur. (2932).

Tahlisiye Umum Müdürlüğünden:

Kumaşı dairede mahfuz ve memhur nümunesine tevfikan irae edilecek fabrikadan alınmak üzere İdare müstahdemini için 230 ilâ 260 takım kışlık elbise ile aynı mikdarda kasket imali alenî surette münakasaya konmuştur. 5 teşrinisani 931 tarihine müsadif perşembe günü saat 14 te ihalesi icra kılınacağından taliplerin bu baptaki şartnameyi görmek üzere Galatatada Rıhtım caddesindeki İdarei Merkeziyeye müracaatları. (3272)

Sizi rahatsız eden bu karın şişkinliğini **izale ediniz.**

Hafif **LİNİA** sentürünü giyiniz.
Vücudünüzde mevcudiyetini bile hissetmiyecekiniz. Giydiğiniz anden itibaren vücudünüz *hemen* bir çok santimetro inecektir. Fazla olarak iyi ve elâstikî trikosunun daimî ve müessir masajı sayesinde zahmetsiz ve yorucu rejimden ari olarak *bütün fazla* semizliği izale edecektir.
Bunu, mağazamıza gelip tecrübe ediniz. Veya karnınızın kuturunu ve mecmu irtifamı bildirerek adresinize göndertiniz.
Fiatı: 17. lira - Siyah 20. lira
Safi ipek 34. lira - Siyah 40. lira
Yalnız, Beyoğlu'nda Tünel meydanında ve İstiklâl caddesinde 385 Numeroda

J. Roussel
mağazalarında satılır
PARIS: 166. Boulv. Haussmann

1932
Tayyare YILBAŞI Piyangosu

Adet			Lira
1	*Ikramıye*		1,000,000
1	„		400,000
1	„		200,000
1	„		150,000
1	„		100,000
1	„		40,000
1	„		30,000
1	„		20,000
1	„		15,000
100	*Mükâfat*	(1,000)	100,000
100	„	(„)	100,000
100	„	(„)	100,000
100	„	(„)	100,000
5	*İkramiye*	(10,000)	50,000
5	„	(8,000)	40,000
6	„	(5,000)	30,000
15	„	(3,000)	45,000
60	„	(2,000)	120,000
200	„	(1,000)	200,000
5,000	*Amortı*	(100)	500,000
5,700	*Adet*		3,340,000 *Lira*

Binek kamyonetin mübayaası

Yüksek mektepler mübayaat komisyonundan:

Yüksek Orman Mektebi için mübayaası takarrür eden bir adet binek Kamyonetinin 28-10-931 çarşamba günü saat 14 te ihalesi icra edilmek üzere kapalı zarf usulile münakasaya konulmuştur. Şartnamesini görmek istiyenler her gün ve münakasaya iştirak için de yevmi ihalede Fındıklıda Yüksek Mektepler Muhasebeciliği binasında komisyonumuza müracaatları. (2900)

Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum müdürlüğünden:

İtlâfıfar dubasının 12 teşrinievvel 931 tarihinde yapılan alenî münakasa neticesinde verilen fiat itidalde görülmediğinden münakasai aleniye bir hafta müddetle 19 teşrinievvel 931 tarihine müsadif pazartesi günü saat 15 olmak üzere talik ve tesbit edilmiş olduğundan yevmi mezkûrda Galatada İstanbul Limanı Sahil Sıhhiye merkezinde müteşekkil mübayaa komisyonuna müracaatları ilân olunur. (3193)

Iktısat Vekâleti balıkçılık müfettişliğinden:

Dairemizin, elektrikle müteharrik firigorofi kmotör ve tesisatını tahrik ve idare için yetmiş lira ücretli bir makiniste ihtiyaç vardır. Evvelce frigorofik veya soğuk hava tesisatında çalışmış olanlar tercih olunur. Taliplerin Rumeli Hisarında Baltalimanında Balıkçılık Müfettişliğine âcilen müracaatları (3179)

Hariciye Vekâleti mübayaat komisyonundan

100 ton kok kömürü Vekâlet için
40 ton kok kömürü Misafirini Ecnebiye köşkü için
2000 okka mangal kömürü Misafirini Ecnebiye köşkü için
7000 okka kırılmış odun Misafirini Ecnebiye köşkü için

Vekâlet ve Misafirini Ecnebiye köşkü için mübayaa edilecek yukarıda miktarları yazılı mahrukat 20 gün müddetle ve kapalı zarfla münakasaya konulmuştur. İhalesi 2 Teşrinisani 931 tarihine müsadif pazartesi günü saat 15 te icra edilecektir. Teminatı muvakkatesi 450 liradır. Şartname Hariciye Vekâleti Levazım ve İstanbul Ankara caddesinde Hazinei Evrak Müdürlüğünden alınabilir. (3

SANDALYA TAHTALARI
Dejö Giyarmati (Deszö Gyarmathy) İstanbul Kuru kahveci Han No. 21.

İŞÇİ ARIYORUM
Sargı, düz yan makinaları, otomatik düz ve jakar çorap makinalarında çalışmış usta işçilere ihtiyaç vardır. Adres: Yeşildirek Karakol Han No 2 Ahmet Enver

SEYRİSEFAIN

Merkez acenta: Galata Köprü başı B. 2362. Şube A. Sirkeci Mühürdar zade han 2. 2740.

İZMİR SÜR'AT POSTASI
(GÜLCEMAL) 18 Teşrinievvel Pazar 14,30 da Galata Rıhtımından.

BOZCAADA POSTASI
(EREGLİ) 18 Teşrinievvel Pazar 17 de İdare rıhtımından kalkarlar.

PİRE - İSKENDERİYE POSTASI
(ANKARA) 20 Teşrinievvel Salı 10 da Galata Rıhtımından kalkacaktır.

TRABZON POSTASI
(İNEBOLU) Vapuru 20 Teşrinievvel Salı 17 de Sirkeci Rıhtımından hareketle Zonguldak, İnebolu, Ayancık, Samsun, Ünye, Fatsa, Ordu, Gireson, Trabzon, Rize Mapavri'ye gidecektir. Dönüşte Zonguldak yoktur Sürmene ve Göreleye de uğrayacaktır.

YELKENCİ VAPURLARI

KARADENİZ POSTASI
Samsun
vapuru 19 T. evvel **Pazartesi**
günü akşamı (Zonguldak, İnebolu, Samsun, Ordu, Kireson, Trabzon, Rize ve Hope) ye azimet ve avdet edecektir.
VATAN
21 T. evvel
Çarşamba
günü akşamı Sirkeciden hareketle (Zonguldak, İnebolu, Samsun, Ordu, Kireson, Trabzon, Sürmene ve Rizeye gidecektir.
Fazla tafsilât için Sirkeci Yelkenci hanındaki acenteliğine müracaat.
Tel 21515

SADIK ZADE
Biraderler vapurları
Karadeniz postası
Sakarya
vapuru 18 T.evvel **PAZAR**
günü akşamı 17 de Sirkeci rıhtımından hareketle (Zonguldak, İnebolu Ayancık, Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon, ve Rize) ye azimet ve ayni iskelelerle Görele ve Ünye'ye uğrayarak avdet edecektir. Fazla tafsilât için Sirkeci Meymenet hanı altında acenteliğine müracaat. Tel. 22134.

Kömürcüyan B. Asarından:

İhtisas muhasebeleri, Banka v.s.	250
Amelî usulü defterî 4 kısım	150
Amelî hesabı ticarî	120
Ticarî malûmat ve bankacılık	150
Yeni muhasebe usulü	175
İktisat ilmi	125
Amelî ve tatbikî kambiyo	50

PHOSPHATINE FALIÈRES
(FOSFATİN FALİER)
ÇOCUKLARIN EN MÜKEMMEL GIDASIDIR.
7 inci, 8 inci aydan itibaren; memeden kesme zemanlarında ve neşvü nüma esnasında kullanılır. Diş sürmesini ve kemiklerin teşekkülünü teshil eder. Sıhhat ve kuvvet bahş eyler. Her çocuğun hoşuna gider bir gıdadır.
1, QUAI AULAGNIER, ASNIERES - PARIS (FRANCE)

Devlet Demiryolları idaresi ilânları

Devlet Demiryolları matbaasında toplanan ve toplanacak olan kırpıntı kâğıtlarla bütün istasyon ve servislerde terakkim eden kullanılmış bilet, telgraf bandı ve sair eski ve hurda evrak ve defterlerin bir sene müddetle satışı müzayedeye konmuştur. Müzayede 22-10-931 tarihine müsadif perşembe günü saat 14 te Haydarpaşa mağazasında icra kılınacaktır. Talip olanların şeraiti öğrenmek üzere hergün mezkûr mağaza müdürlüğüne müracaat edebilecekleri ve yevmi mezkûrda 100 liradan ibaret pey akçesini hamilen ispatı vücut eylemeleri lâzım geldiği ilân olunur. (3196

Emniyet tesisatı yedek parçalarının kapalı zarfla münakasası 23/11/931 pazartesi günü saat 15 te İdare merkezinde yapılacaktır. Tafsilât Ankara ve Haydarpaşa veznelerinde beşer liraya satılmakta olan şartnamelerde yazılıdır. 3055).

5275 kilo markalı çeliğin kapalı zarfla münakasası 23 ikinci teşrin 931 pazartesi günü saat 15,30 da Ankarada İdare merkezinde yapılacaktır.

Tafsilât Ankara ve Haydarpaşa veznelerinde üçer lira mukabilinde satınlan şartnamelerde yazılıdır. (3054)

Afyon deposu kömür tahmil ve tahliyesinin kapalı zarfla münakasası 2 ikinci Teşrin 931 Pazartesi günü saat 15 te İdare merkezinde yapılacaktır. Tafsilât Ankara ve Haydarpaşa veznelerile Afyon istasyonunda birer liraya satılmakta olan şartnamelerde yazılıdır. (3154).

H. P. Mağazasına ait Çentler marka tenezühten kamyonetle tahvil edilen bir otomobil müzayede ile satılacaktır.

Müzayede 18/10/931 tarihine müsadif Pazar günü saat 14 te icra edilecektir. Talip olanların yevmi mezkûrda Mağazaya müracaatları ilân olunur. Otomobili görmek istiyenler her gün Mağaza Müdürlüğüne müracaat edebilirler. (3176)

Istanbul Deniz Levazımı Satınalma komisyonundan:

Kilo
6000 Sade yağı: Kapalı zarf usulile münakasası 8/2. Teş/931 pazar günü saat 10,30 da.
6150 Zeytin: Açık münakasası 8/2. Teş/931 pazar günü saat 14 te.

Yukarıda mikdarı yazılı iki kalem erzakın hizalarındaki gün ve saatte münakasaları icra edilecektir. Şartnamesini görmek için her gün ve vermek istiyenlerin münakasa gün ve saatlerinde muvakkat teminatlarile birlikte Kasımpaşada Deniz Levazımı Satınalma komisyonuna müracaatları. (3260)

Istanbul Belediyesi ilânları

İnönü Şehir Yatı mektebi için lüzumu olan 2200 kilo sade yağ kapalı zarfla münakasaya konmuştur. Taliplerin şartname almak için her gün Levazım Müdürlüğüne müracaatları. Münakasaya girmek için 248 liralık teminat lâzımdır. Bu teminat ya nakden veya depozito suretile veyahut hükûmete muteber tanınmış bankaların birinden getirilecek teminat mektubu ve Ticaret odasında kayıtlı olduğuna dair vesika lâzımdır. Bu şekildeki vesaik ile beraber ihale günü olan 19/Teşrinievvel/931 pazartesi günü saat on beşe kadar Daimî encümene müracaat edilmelidir. (2824).

Tütün inhisarı umum müdürlüğünden:

Yedek aksamile Cibali fabrikamızda mevcut (Ekselsiyor) marka bir adet sigara makinesile bir adet (Roz) marka paketleme makinesi -memleketten harice çıkarmak şartile- bilmüzayede satılacaktır.

Taliplerin makineleri görmek için Cibali fabrikasına ve müzayedeye iştirak için de %7,5 teminat akçelerile beraber 5/11/931 perşembe günü saat 11 de Galatada Mübayaat Komisyonuna müracaatları (3251)

Kız AMELİ HAYAT Mektebinde
DAKTİLO VE TEZYİNİ SANATLAR
Kursları açılıyor. Kurslara mektep talebesinden veya hariçten her hanım kabul edilir. Şeraiti anlamak ve kaydolmak için mektebe müracaat.
Düyunu Umumiye caddesinde Telefon 2,2731

MİLLİYET MATBAASI